

วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์

School of Administrative Studies Academic Journal

ISSN : 2673 - 0758 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน 2561

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
School of Administrative Studies Maejo University

วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ School of Administrative Studies Academic Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2561)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

การพิจารณาคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความที่ดีพิมพ์จะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Doubleblind Peer Review)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ บุตรอินทร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Editorial assistant)

1. อาจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ
2. นางนิตยา ไพยมารมณ

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาวิเศษ เสาะพบดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารัตนา ยศสุข	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพิชญ์ ชินะขำ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรามา ศุทธิรินทร์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมื่นสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดณ ปัญญาวีรทัต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พุรมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แส่นมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จันทร์ส่อง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิติ มณีกาญจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ออกแบบปก

นางนิตยา ไพยมรณ์

จำนวนพิมพ์

500 เล่ม

เจ้าของ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาคารเทพ พงษ์พานิช
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290
โทรศัพท์ 0-5387-5540-5
โทรสาร 0-5387-5540
<http://journal.mju.ac.th/index.php/jas>
E-mail: sasjournal.mju@gmail.com

พิมพ์ที่

ร้าน Top Speed Copy&Com
เลขที่ 151/10 หมู่ 9
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ (Peer Review)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2561)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกชมาศ เอกเอี่ยม	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญผล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดณ บัญญาวิรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. Mr.Olalekan Israel Aiiikulola	นักวิชาการอิสระ

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ ของวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ฉบับนี้เป็น ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน 2561 ซึ่งมีบทความมาจากสถาบันการศึกษาทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย เนื้อหาของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคมในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ

ในฉบับนี้ มีบทความจำนวน 6 บทความ ประกอบด้วยบทความวิจัย 4 เรื่อง ดังนี้ 1) เรื่องผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ โดย สิริธัญญา บุญเฉลิม และคณะ 2) เรื่อง การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอภิปรัชญา 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดย สมบัติ เจนสระคู และคณะ 3) เรื่อง จริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี โดยพระครูวุฒิชัยธรรมบัณฑิต และคณะ 4) เรื่อง ศึกษาหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท โดยพระครูใบฎีกาบุญเพ็ง สุตธมโมและคณะบทความวิชาการ 2 บทความ คือ 1) Buddhism and Democracy in Thailand By Sakorn Wattana 2) Peace in Buddhism By Phramaha Toem Sompakdee

ในนามกองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกบทความ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ บทความจนสมบูรณ์ บรรณาธิการและคณะทีมงานจะรักษามาตรฐานการเผยแพร่เพื่อมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาและการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคมให้ปรากฏสู่สาธารณชนต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนลิ้มชัย ปัญญาดิ)

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย:

- ผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ 1
สิริัญญา บุญเฉลิม และสุริยจรัส เตชะตันมีนสกุล
- การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด 15
สมบัติ เจนสระคู, จิราภรณ์ ผั่นสว่าง และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์
- จริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี 29
พระครูวุฒิธรรมบัณฑิต, พระครูจินดาสารานุกูล และไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน
- ศึกษาหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท 43
พระครูใบฎีกาบุญเพ็ง สุตธมฺโม (จำปาสุข) และพระมหาสากร สุธรมณี

บทความวิชาการ:

- Buddhism and Democracy in Thailand 53
Sakorn Wattana
- Peace in Buddhism 61
Phramaha Toem Sompakdee

**ผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุ
ของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ**
**The Results of Policy Implementation of Elderly Social Services
of the Community Health Center, Maejo Municipality**

สิริธัญญา บุญเฉลิม และสุริยจรัส เตชะตันมีนสกุล
วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) เจ้าหน้าที่ของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ 2) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข 3) ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 112 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน (Inference Statistics) โดยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า ผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวม พบว่า ผลรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.42) เรียงลำดับตามระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการดูแลเอาใจใส่ ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.56) ด้านพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.54) ด้านการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุติดเตียง ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.56) ด้านสุขภาวะ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.55) ด้านคุณภาพชีวิต ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.53) ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ เรียงลำดับจากค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุมากไปหาน้อย คือ การให้บริการ การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีอิทธิพลเชิงสาเหตุเท่ากับ 0.339, 0.317 และ 0.242 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ การบริหารศูนย์สุขภาพชุมชน มีจุดเน้น 3 ประการ คือ 1) เน้นการให้บริการที่มีคุณภาพ กล่าวคือ 1) การมีระบบคัดกรองปัญหาสุขภาพ 2) มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) 3) มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager) มีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) 4) มีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan) 5) มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ (2) กำหนดภารกิจและมอบหมายที่เหมาะสม กล่าวคือ 1) มีการแบ่งงานอย่างชัดเจน 2) มีการหมุนเวียนการทำงาน และ 3) มีการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างเพียงพอ และ 3) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวคือ จัดให้มีการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่าย ได้แก่ 1) เครือข่ายผู้สูงอายุ 2) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 3) เครือข่ายการออกกำลังกาย 4) เวทีประชาชน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น โครงการอาสาสมัครออกเยี่ยมบ้าน โครงการอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และการออกพื้นที่ให้ความรู้และกระบวนการวิชาการให้กับชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำสำคัญ: ผล; นโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

Abstract

The research on implementation of social services delivery aging policy of Healthcare center of Municipality of Mae Jo purposed 1) to study the implementation of social services delivery aging policy of Healthcare center of Municipality of Mae Jo and 2) to study the factors affecting the implementation of social services delivery aging policy of Healthcare center of Municipality of Mae Jo. This is a quantitative research. The populations in the study consisted of 1) officers at Healthcare center of Municipality of Mae Jo 2) public health volunteers and 3) the elderly in Municipality of Mae Jo, San Sai District, Chiang Mai, totaling 112 persons. The descriptive statistics for data analysis were frequency, mean, and standard deviation, including inference statistics by multiple regressions.

According to the study on the implementation of social services delivery aging policy of Healthcare center of Municipality of Mae Jo, the overall agreement is at the high level ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.42), concerning from the most to the least, attention ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.56), space for activities ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.54), care for bed bound elder ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.56), health condition ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.55), and quality of life ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.53). At the same time, the factors affecting the implementation of social services

delivery aging policy of Healthcare center of Municipality of Maejo, the order in the descending numbers, are service provident, mission and job positioning, and community participation with the casual influence at 0.339, 0.317, and 0.242, respectively.

Regarding suggestion of policy implementation, the administration of community health center should focus on these 3 principles which are (1) providing quality services that include 1) health problem screening system 2) home health care 3) having care manager and care giver 4) having care systems for home bound elder, bed bound elder and care plan 5) having the club of quality elders; (2) setting appropriate mission and position that consists of 1) unambiguous work distribution 2) job rotation and 3) sufficient knowledge and skill development; (3) emphasizing on community participation that means the networks should collaborate with each other, for instance, 1) elderly networks 2) public health volunteers 3) exercising network 4) public hearings, as they can participate in the operation of community health center. The examples are home visit project, public health volunteer project, and visiting the site to give knowledge and academic process to the community, focusing on people's participation.

Keywords: Results; Policy Implementation of Elderly Social Services

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย องค์การสหประชาชาติได้ระบุว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุในโลกกำลังทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุสำคัญจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขรวมกับอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรในทั่วทุกภูมิภาคของโลกกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง นั่นหมายถึงว่าจำนวนคนเกิดกำลังลดน้อยลงเรื่อยๆ สวนทางกันกับคนที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วก็กำลังมีอายุยืนยาวมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ในส่วนของประเทศไทยเองก็เผชิญกับสถานการณ์เช่นเดียวกับภูมิภาคอื่นๆ จากการสำรวจข้อมูลประชากรในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ จำนวน 7,029,000 คน โดยแยกเป็นประชากรวัยต้น (60-79 ปี) จำนวน 6,274,000 คน และประชากรวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 755,000 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศและคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 11.7 ในปี 2553 ร้อยละ 13.4 ในปี 2558 และร้อยละ 15.3 ในปี 2563 นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่าปัญหาประชากรสูงอายุจะเริ่มรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นไป เมื่อเด็กที่เกิดปี 2500 เพิ่มจำนวนเกิดเป็นปีละ 8 แสนคน เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ (60 ปี) ปัญหานี้จะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว

จนกระทั่งในปี 2566 จะเริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นจำนวนมากในแต่ละปีต่อเนื่องไปอีก 20-30 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2577-2587) ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Population Ageing) อย่างแท้จริง (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2548)

จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ทำให้ศูนย์จะต้องรับภาระดูแลเพิ่มขึ้น ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลหนองหารได้มีความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมืองแม่โจ้และโรงพยาบาลสันทราย ซึ่งทั้งเทศบาลเมืองแม่โจ้และโรงพยาบาลสันทราย ได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุ ในการจัดการบริการสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมบ้าน การบริการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ปัญหาด้านจิตใจ และการได้รับการบริการที่ครอบคลุม ทำการปรับบทบาทภารกิจ แผนงานโครงการอยู่ตลอดเวลา ให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของผู้สูงอายุ

ดังนั้น ศูนย์สุขภาพชุมชนในฐานะที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชากรผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อนำเอาองค์ความรู้ต่างๆ ที่ใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบอื่นๆ รวมถึงหน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) โดยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ที่คำนวณโดยสูตรของ Taro Yamane (1973) จำนวน 94 คน และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 112 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพได้สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ จำนวน 5 คน และอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 13 คน

ด้านการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ได้ดำเนินการ คือ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องโดยรวม พบว่า ด้านดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แบบสอบถามทุกประเด็นโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 0.99 แปลว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามตามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha) ผลการคำนวณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตัวแปรทุกชุด มากกว่า 0.7 กล่าวคือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.82 ถึง 0.92 แปลว่า เครื่องมือวัดหรือแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณ (Quantitative Research) ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูล เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์โดย และหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น และการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติใช้ สถิติอนุมาน (Inference Statistic) เทคนิคสมการถดถอยเชิงเส้นพหุ (Multiple Regression Analysis :MRA) ส่วนการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยได้จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 112 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.6 มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.8 อยู่ในสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.1 รองลงมา คือหม้ายคิดเป็นร้อยละ 15.2 และโสด คิดเป็นร้อยละ 10.7 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา หรือ เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 15.2 ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 8.0 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.4 และน้อยที่สุดคืออื่นๆ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลของการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.42) กล่าวคือ 1) มีระบบการประเมิน คัดกรองปัญหาสุขภาพ และมีข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ

ระยะยาว 2) มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) จากสถานบริการ
ชุมชนโดยบุคลากรสาธารณสุขและทีมสหวิชาชีพ 3) มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager)
ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ 4) มีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน
กลุ่มติดเตียง โดยท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมและมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan) 5) มีชมรม
ผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อส่งผลกระทบต่อผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพ
ชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่
ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไปสู่การปฏิบัติ
เรียงลำดับจากค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุมากไปหาน้อย คืองาน การให้บริการกำหนดภารกิจและมอบหมาย
และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีอิทธิพลเชิงสาเหตุเท่ากับ 0.339, 0.317 และ 0.242 ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมือง
แม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุ พบว่า ผู้รับบริการสังคมจากศูนย์สุขภาพชุมชน
เทศบาลเมืองแม่โจ้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับในระดับมากเนื่องจากศูนย์สุขภาพชุมชนให้
ความสำคัญในการบริการตลอดจน มีการปรับปรุงการให้บริการสังคมแก่ผู้สูงอายุตลอดเวลาส่งผลถึง
ประสิทธิภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

2. มีระบบการประเมิน คัดกรองปัญหาสุขภาพ และมีข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแล
ช่วยเหลือระยะยาว พบว่า ศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการจัดบริการตรวจคัดกรอง ตรวจประเมินความต้องการ
ดูแลผู้สูงอายุ การวางแผนการดูแลโดยสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมบริการตามชุดสิทธิประโยชน์การ
ดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุทั้งบริการด้านการแพทย์และบริการด้านสังคม

3. มีการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ
(Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง โดยท้องถิ่น
ชุมชนมีส่วนร่วม และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan) เน้นการให้บริการจากสถานบริการ
สู่ชุมชนโดยบุคลากรสาธารณสุขและทีมสหวิชาชีพพบว่าศูนย์สุขภาพชุมชนมีบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
โดยทั่วไป กล่าวคือ 1) มีการประเมิน/คัดกรองภาวะสมองเสื่อม ภาวะซึมเศร้า กลุ่มผู้ป่วยเบาหวานและ
กลุ่มผู้ป่วยความดันโลหิตสูง 2) มีกิจกรรมการตรวจติดตามและการคืนข้อมูลตรวจสุขภาพประจำปี
โดยเคลื่อนที่ให้ความรู้ในชุมชน ผู้ป่วยและญาติได้รับทราบข้อมูลสุขภาพของตนเอง ความเสี่ยงต่อ
โรคแทรกซ้อนและแนวทางการปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทางศูนย์สุขภาพ

ชุมชน มีการออกตรวจสุขภาพสัปดาห์ละ 4 ของทุกเดือน

4. มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) การดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุติดเตียง ศูนย์สุขภาพชุมชนทำให้ผู้สูงอายุติดเตียงได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยการเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในการทำงานเชิงรุกในระดับพื้นที่ ทั้งการนิเทศ ติดตาม การให้คำปรึกษาทั้งทางด้านการดูแลและการทำงาน คือ ปัญหาด้านสัมพันธภาพ ด้านความเครียดและการสำรวจจากอาสาเยี่ยมบ้านทุก 2 เดือน

5. ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี ซึ่งประกอบด้วย ทางกาย พบว่า ผู้สูงอายุมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีจากแหล่งต่างๆ เช่น ดูทีวี อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ และรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ทางจิตใจ พบว่า สิ่งที่เป็นปกติเป็นประจำ คือ การมีสติหรือสมาธิในการใช้ชีวิต และมีการสร้างอารมณ์ขึ้นให้กับตนเอง เช่น ฟังดูรายการข่าว เวลาก็เกิดความเครียดก็จะมีวิธีลด โดยการ ทำสมาธิ ฟังเพลง อ่านหนังสือ ทำบุญ หรือท่องเที่ยว ส่วนทางสังคม พบว่า การกล่าวทักทายพูดคุยกับเพื่อนและบุคคลอื่นที่รู้จัก และพร้อมที่จะรับฟังการตักเตือนและหรือคำแนะนำจากบุคคลอื่นที่ใกล้ชิดเพื่อนหรือครอบครัว รวมถึงการมีเวลาอยู่กับเพื่อนและครอบครัวเพื่อสร้างความอบอุ่นและแสดงความห่วงใยความรัก และให้ความอบอุ่นแก่ผู้อื่นและปฏิบัติเป็นประจำในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือชมรมต่างๆ

6. จัดโครงการให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการส่งเสริมให้ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในช่วงเวลาตอนเย็นของทุกวัน เช่น รำไทย รำไทเก็ก เป็นต้น ผลการดำเนินของศูนย์สุขภาพชุมชน มีการพัฒนารูปแบบการบริการสังคมให้ดีขึ้นและในความเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้เห็นว่าศูนย์สุขภาพชุมชนได้จัดบริการสังคมให้ครอบคลุมตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยการให้บริการเน้นความสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค และสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มทำให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีแนวทางที่ชัดเจนสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Friedlander and pickle เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการให้บริการสังคม คือความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนความเสมอภาคในการให้บริการและยืนยันได้จากผลการศึกษาของ Moore (1994; อ้างถึงในสันต์หทัย สงวนศักดิ์, 2550) ที่พบว่าความก้าวหน้าทางการบริการสังคมต้องมีการขับเคลื่อนโดยการสร้างนวัตกรรมในการให้บริการที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ แต่อย่างไรก็ตาม ทางศูนย์สุขภาพชุมชนยังพบอุปสรรคในการทำงาน พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและโครงการ เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการใช้งานของอาสาสมัครสาธารณสุขและกลุ่มเครือข่ายด้านสุขภาพของชุมชน ในการลงไปปฏิบัติงานในชุมชน ซึ่งอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการใช้งานแต่ต้องดำเนินงานกันตามสภาพ เช่น เครื่องมือทางการแพทย์ที่ใช้ในการตรวจสุขภาพ วัดความดันโลหิต วัดระดับน้ำตาลในเลือด การชั่งน้ำหนัก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีจำนวนมากไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และงบประมาณส่วนใหญ่ในการจัดซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ มาจากโครงการของอาสา

สมัครสาธารณสุข แต่อุปกรณ์ก็ยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน บางครั้งเกิดการชำรุดเสียหายไปตามอายุการใช้งาน โดยศูนย์มีแผนการทำงานคือ ให้ยืมเครื่องมือทางการแพทย์ที่ศูนย์ไปทำงาน และจะต้องมีระยะเวลากำหนดในการทำงานให้แต่ละหมู่บ้านต้องนำมาส่ง เพื่อที่หมู่บ้านอื่นจะนำไปทำงานต่อ แต่ก็ไม่ได้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ จึงทำให้งานล่าช้า ซึ่งส่งผลต่อการนำข้อมูลมาจัดทำโครงการหรือกิจกรรม และการขอเบิกงบประมาณในครั้งต่อไป ดังนั้น ทางเทศบาลหรือโรงพยาบาล ควรมีการสนับสนุนเพิ่มเติมเครื่องมือทางการแพทย์ให้กับทางศูนย์สุขภาพชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเทศบาลเมืองแม่โจ้มีประชากรเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีอุปกรณ์ที่เพียงพอจะทำให้การดำเนินงานรวดเร็วและทันต่อการให้บริการ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนคือ ผู้สูงอายุเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ มีการปรับปรุงภารกิจในการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุให้ทันต่อสถานการณ์ของการเติบโตขอประชากรผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงศูนย์สุขภาพชุมชนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอในการบริหารจัดการแล้วยังพบว่าการบริหารจัดการแบบองค์รวมทุกหน่วยงานประสานสัมพันธ์ทำงานเป็นทีมร่วมกันแบบบูรณาการโปร่งใสมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยมีเป้าหมายประชากรเป็นศูนย์กลางทำให้ศูนย์สุขภาพชุมชนได้รับความพึงพอใจจากประชาชนผู้รับบริการสังคมคือผู้สูงอายุในระดับมาก ผู้สูงอายุได้รับการที่ดีขึ้นจากศูนย์สุขภาพชุมชนเนื่องจากศูนย์สุขภาพชุมชนมีกลไกการบริหารจัดการที่ดีมีผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับงานบริการและส่วนรวม ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต และมีระบบคุ้มกันจากวิกฤตต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นในภายหน้าการบริหารงานของศูนย์สุขภาพชุมชนจึงสามารถบรรลุเป้าหมายเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนคือผู้สูงอายุเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ

7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติเรียงลำดับจากค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุมากไปหาน้อยคือ การให้บริการการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนตามลำดับ ดังนี้

7.1 ปัจจัยการให้บริการ มีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุมากที่สุด เท่ากับ 0.339 กล่าวคือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลถึงผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมาก นอกจากนั้นยังพบอีกว่าผู้สูงอายุผู้รับบริการพึงพอใจในการให้บริการอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากโดยศูนย์สุขภาพชุมชนมีระบบการให้บริการที่ดี กล่าวคือ มีการประเมินคัดกรองปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือระยะยาว มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager)

ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) จากสถานบริการชุมชนโดยบุคลากรสาธารณสุขและทีมสหวิชาชีพ ตลอดจนมีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง โดยท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วม และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan) ดังนั้น จึงทำให้ปัจจัยการให้บริการจึงส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ไปสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการสัมภาษณ์คุณจิรนนท์ วงศ์มา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการระบุว่า ระบบข้อมูลที่สำคัญรวบรวมจัดเก็บวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้ป่วยทั้งโรคเรื้อรัง สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการ โดยพัฒนาฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และการสำรวจจากอาสาเยี่ยมบ้านทุก 2 เดือนจะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลรวมทั้งวางแผนการดูแลเพื่อประเมิน รวมทั้งกำหนดความถี่การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อไป เพื่อความต่อเนื่องโดยมีแบบบันทึกข้อมูลแต่ละครั้งของการเยี่ยมบ้านชัดเจน ทั้งนี้ จะพิจารณาเป้าหมาย ความต้องการ และลักษณะผู้ดูแลเฉพาะราย โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันทุก 2 เดือน

นอกจากนั้น ทางศูนย์สุขภาพชุมชนมีบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ประเมิน/คัดกรองภาวะสมองเสื่อมภาวะซึมเศร้า และกิจกรรมการคืนข้อมูลตรวจสอบสุขภาพประจำปีผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โดยเคลื่อนที่ให้ความรู้ในชุมชน ผู้ป่วยและญาติได้รับทราบข้อมูลสุขภาพของตนเอง ความเสี่ยงต่อโรคแทรกซ้อนและแนวทางการปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทางศูนย์สุขภาพชุมชนมีการออกตรวจสุขภาพสัปดาห์ ทุกวันพุธที่ 4 ของทุกเดือน (จิรนนท์ วงศ์มา, 2560) ยิ่งไปกว่านั้นเพื่อให้เกิดเป็นพลังในการดูแลของคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน โดยศูนย์สุขภาพชุมชนฝึกอบรมอาสาสมัครฟื้นฟูหมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 13 หมู่บ้าน โดยเลือกคนในชุมชน เนื่องจากเข้าใจวัฒนธรรมการสื่อสาร คั่นเคยพื้นที่ มีความผูกพันกับผู้คนในชุมชน โดยทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลและบริการของรัฐให้ประชาชนในพื้นที่ การทำงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย และการดูแลสุขภาพจิตใจศักยภาพของญาติและผู้ดูแล โดยมีการติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและประเมินผลลัพธ์การทำงานของกลุ่มจิตอาสาต่อเนื่อง เกิดรูปธรรมการทำงานที่เป็นที่พอใจของคนในชุมชนและเครือข่าย ได้แก่การสำรวจและจัดทำข้อมูลด้านสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับเจ้าหน้าที่ให้ความรู้สำหรับเพื่อนบ้านและชุมชนอย่างใกล้ชิดรวมทั้งการรับทราบปัญหาครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม ของผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาและแก้ปัญหาต่อไป โดยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อจัดทำแผนสุขภาพและจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ตามปฏิทินสุขภาพของชุมชนและตามกลุ่มวัยในเรื่อง 3อ 2ส (อาหาร ออกกกำลังกาย อารมณ์ สุรา และยาเสพติด) รณรงค์การลดหวาน มัน เค็ม การออกกำลังกาย การคัดกรอง และเฝ้าระวังโรค และให้ความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพ ทีมหมอครอบครัวในกิจกรรมการเยี่ยมบ้านและดูแลผู้ป่วยติดเตียงนอนที่บ้าน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย และแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อส่งต่อผู้ป่วยหนักที่ต้องการดูแล

ถูกเงินสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้สูงอายุกับเจ้าหน้าที่และท้องถิ่นเพื่อการปรึกษาหารือการค้นหาโรคที่เร็วขึ้น และสำรวจจัดทำข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ติดตามรวบรวมและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ และยังเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแกนนำสุขภาพด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน และสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยอัมพฤกษ์ให้ฟื้นตัวเป็นผู้ที่สามารถเดินได้อีกครั้ง หรือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้า ท้อแท้สามารถกลับมามีกำลังใจในการใช้ชีวิตได้อีกครั้ง เป็นต้น (นฤมล ชัยภูมิ, 2560)

2.2 ปัจจัยการกำหนดภารกิจและมอบหมายมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุเท่ากับ 0.317 กล่าวคือ การกำหนดภารกิจและมอบหมายงานของศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลเมืองแม่โจ้ในการนำนโยบายการบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ซึ่งมีการกำหนดภารกิจและมอบหมายงานแก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทำให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถเข้าใจในภารกิจได้ง่ายขึ้น และปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายและมีการกำหนดภารกิจและมาตรฐานในการทำงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลักทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายนอกจากนี้ศูนย์สุขภาพชุมชนมีการแบ่งงานที่ชัดเจนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานหรือภารกิจโดยตรงศูนย์สุขภาพชุมชนตำบล ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในเทศบาลแม่โจ้ ทำหน้าที่ดูแลประชาชน โดยนำแนวนโยบายตามที่ประชาชนต้องการ เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และดำเนินแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ของเขตรับผิดชอบโรงพยาบาล มีการประชุมร่วมในการระดมความคิดเห็น ในการจัดทำ นโยบายพันธกิจ วิสัยทัศน์ ให้สอดคล้อง กับการปฏิบัติงานขององค์กร และกลุ่มเป้าหมายทำให้ปฏิบัติมีแนวทางที่ชัดเจนสามารถทำนโยบายไปปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นความสะดวกรวดเร็วเสมอภาคและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้สูงอายุผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับในระดับมากและพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ (วรเดช จันทรศร, 2551) ให้เหตุผลว่าภารกิจและการมอบหมายงานที่ชัดเจน จะส่งผลให้มีการกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายให้สัมพันธ์กันจะเป็นแนวทางให้การประสานงานการทำงานในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นไปโดยง่าย นอกจากนั้นแล้วการกำหนดมาตรฐานการทำงานยังจะช่วยให้ง่ายต่อระบบการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ

นอกจากนั้นพบว่าศูนย์สุขภาพชุมชนมีการแบ่งโครงสร้างงานที่ชัดเจน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มงานบริหาร 2) กลุ่มงานบริการ 3) กลุ่มงานชุมชนโดยเน้นทำงานเป็นทีม พบว่า การมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติงานมีหลักการคือ มีการแบ่งงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ทุกคนจะต้องรู้งานของตนเอง ทุกกระบวนการ และทุกคนต้องเรียนรู้งานข้ามฝ่ายไม่เรียนรู้เฉพาะงานใดงานหนึ่ง ทำให้เมื่อบุคลากรท่านอื่นไม่สามารถมาทำงานทุกคนก็จะสามารถทำแทนกันได้ โดยมีโครงสร้างงานของศูนย์สุขภาพชุมชน นอกจากนั้น ศูนย์สุขภาพชุมชนมีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางทรัพยากรมนุษย์โดยการเพิ่มพูนทักษะ

ความรู้ประสบการณ์ในการทำงานมีการส่งศึกษาดูงานหาความรู้ตามสายงานของตนเองและมีการส่งให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเพิ่มความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสายงานของตนเองโดยมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ 1 ปี จะต้องอบรม 1 ครั้ง (ต่อ 1 คน) เพื่อพัฒนาทักษะของตนเองและนำกลับมาปรับใช้กับงานของตนเองและพัฒนาชุมชนต่อไป

8. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุเท่ากับ 0.242 กล่าวคือ การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกับประชาชนในชุมชน โดยมีการสร้างจากเครือข่ายประชาชนในชุมชนทางศูนย์สุขภาพชุมชนยึดถือเป็นหลักการทำงานคือ เน้นประชาชนเป็นหลักและต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนซึ่งเวลาศูนย์สุขภาพชุมชนทำงานคนเดียวทำไม่ได้โดยอาศัยชุมชน อาศัยผู้นำชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยทางศูนย์สุขภาพชุมชนจะเป็นพี่เลี้ยงและให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ข้อมูล เอกสาร และโครงการ งบประมาณ โดยให้ชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำการค้นหาปัญหา วางแผนร่วมกัน เช่น การทำประชาคม มีการดูแลอย่างใกล้ชิด เปรียบเสมือนครอบครัวถ้าชุมชนไม่มีส่วนร่วม ศูนย์สุขภาพชุมชนก็อยู่ไม่ได้ เน้นการให้บริการที่ใกล้ชิดกับประชาชน ดังวิสัยทัศน์ ใกล้บ้านใกล้ใจ จะต้องลงพื้นที่ในชุมชน เครือข่ายในชุมชนประกอบไปด้วย 1) เครือข่ายผู้สูงอายุ 2) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 3) เครือข่ายการออกกำลังกาย 4) เวทีประชาชน โดยให้ชาวบ้านร่วมกันคิด มีการค้นหาข้อมูลให้กับชาวบ้านในชุมชนฟัง เช่น เรื่องการตรวจสุขภาพ กลุ่มโรคเรื้อรังหรือกลุ่มปกติ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมยังแบ่งได้ดัง ต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของศูนย์สุขภาพชุมชนและประชาชนในชุมชนทางศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมการประชุมเพื่อวางแผนและการทำแผนร่วมกันในชุมชนรวมถึงการจัดกิจกรรมที่จะต้องตัดสินใจร่วมกันเช่น โครงการหรืองานที่เร่งด่วนร่วมกันระดมความคิดเห็นประชาชนในชุมชนตั้งแต่เริ่มคิด ลงมือปฏิบัติรวมถึงการสรุปผลร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น โครงการอาสาสมัครออกเยี่ยมบ้าน โครงการอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และการออกพื้นที่ให้ความรู้และกระบวนการวิชาการให้กับชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชชนรวมคิดร่วมกันทำงานและทำให้งานมีประสิทธิภาพมากที่สุดและประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด

ทุกชมรมทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผนร่วมกับศูนย์สุขภาพชุมชน เช่น ออกตรวจสุขภาพชุมชน มีการทำแผนก็ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมทำแผนกับชุมชนด้วยเช่น เทศบาลเมืองแม่โจ้ ทางชุมชนทำโครงการเพื่อเสนอต่อเทศบาลเมืองแม่โจ้ โดยทางศูนย์สุขภาพจะเป็นที่ปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และวิธีการเขียนโครงการให้ผ่านรวมถึงมีการสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุทั้ง 13 หมู่บ้าน และมีการประชุมทุกเดือนเพื่อปรึกษาหารือการจัดโครงการในแต่ละปีจะมีโครงการอะไรเพื่อเตรียมวางแผน ซึ่งงบประมาณมาจากหน่วยงานราชการและเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับ

แนวคิดของลิส (Lisk, 1985 อ้างถึงในปริดา เจษฎารางกุล, 2550) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

สรุปได้ว่าการที่จะบรรลุในเป้าหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติสิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวคือ การทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้โดยองค์การอนามัยโลกได้กล่าวถึง (World Health Organization; อ้างถึงในยุพิน ระพีพันธุ์, 2544) ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติและการให้ความสำคัญต่อความคิดหรือเสนอแนะและเรียกร้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของนโยบายจะนำไปสู่การปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลต่อผลลัพธ์สุดท้ายของนโยบายเช่นกัน

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ การบริหารศูนย์สุขภาพชุมชน มีจุดเน้น 3 ประการ คือ (1) เน้นการให้บริการที่มีคุณภาพ กล่าวคือ 1) การมีระบบคัดกรองปัญหาสุขภาพ 2) มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) 3) มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager) มีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) 4) มีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan) 5) มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ 2) กำหนดภารกิจและมอบหมายที่เหมาะสม กล่าวคือ 1) มีการแบ่งงานอย่างชัดเจน 2) มีการหมุนเวียนการทำงาน และ 3) มีการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างเพียงพอ และ 3) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวคือ จัดให้มีการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่าย ได้แก่ 1) เครือข่ายผู้สูงอายุ 2) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 3) เครือข่ายการออกกกำลังกาย 4) เวทีประชาชน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น โครงการอาสาสมัครออกเยี่ยมบ้าน โครงการอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และการออกพื้นที่ให้ความรู้และกระบวนการวิชาการให้กับชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

จิรนนท์ วงศ์มา, สัมภาษณ์, 2560).

นฤมล ชัยภูมิ, สัมภาษณ์, 2560).

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2548). *การเปลี่ยนผ่านของประชากรโลกและประเทศไทย*. วารสารดำรงราชานุภาพ.

ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อําเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ยุพิน ระพิพันธุ์. (2544). *ความรู้ ทัศนคติและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจําแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม อําเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรเดช จันทรศร. (2551). *ทฤษฎีการนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

The School Administration Based on the Seven Principles of Apatihaniyadhamma by the Charity Schools of the Buddhist Temples in Roi Et Province

สมบัติ เจนสระคู, จิราภรณ์ ผ่องสว่าง และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบ t-test ค่า F-test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม และพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม รองลงมาคือด้านไม่ลุแก่อำนาจ ความอยากความเห็นแก่ตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่

2. ค่าเฉลี่ยระดับระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โรงเรียนควรจัดการประชุมใน 2 ลักษณะ คือ การประชุมสามัญประจำเดือน และการประชุมวิสามัญหรือการประชุมเฉพาะกิจ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม โรงเรียนควรกำหนดวัน เวลา ในการจัดประชุมสามัญประจำเดือนให้ชัดเจน เพื่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดเตรียมวาระการประชุม และข้อเสนอแนะในการประชุมไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน โรงเรียนควรมีการกำหนดกฎ ระเบียบของโรงเรียนการกุศลร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับกฎ ระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรบริหารจัดการโดยให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานในด้านต่างๆ ด้านไม่ลู่แก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารโรงเรียนควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันติงามของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม และด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของภิกษุสงฆ์ ตามโอกาสที่เหมาะสม

คำสำคัญ: หลักอปริหานิยธรรม 7; โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the school administration based on the Seven Principles of Aparihāṇiyadhamma by the charity schools of the Buddhist temples in Roi Et Province, 2) to compare the attitude of the teachers and school staff members about the administration of the said schools, classified by gender, age and job experience, and 3) to find out the suggestions and recommendations related to the administration of those particular schools. Samples were education-related personnel, totally 287 in number. The tool for collecting the data was the five-rating scale questionnaire with content validity in the range of 0.67-1.00 and reliability at 0.94. The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices consisted of Frequency, Percentage, mean ($\bar{x}$), S.D., t-test (Independent Samples) and

F-test (One-way ANOVA).

The research results were as follows:

1. The school administration based on the Seven Principles of Aparihāṇiya dhamma by the charity schools of the Buddhist temples in Roi Et Province was found, both in overall and individual aspects, to be at the 'MUCH' level. Taking into account the individual aspects, the item that was found to stand on top of the scale was the aspect of harmony in meeting and adjourning from the meeting, followed by the non-submission to the power of greed and selfishness and the respect to seniority, respectively.

2. The comparison of the attitude of the teachers and education-related personnel toward the school administration based on the Seven Principles of Aparihāṇiyadhamma by the charity schools of the Buddhist temples in the said area, classified by gender, age and job experience, was found, in an overall aspect, to display no statistically significant difference.

3. The recommendations suggested by the respondents comprised the following: (1) The perpetual meeting was recommended to arrange in two types, i.e. ordinary and extraordinary or ad hoc meeting. (2) For harmonious meeting and harmonious adjourning from the meeting, the monthly meeting was suggested to be set in advance in order for the participants to get well-prepared and to save time. (3) The observance of the rules and regulations required the cooperation of all charity schools in decreeing any legislations concerned so that they would comply with the private school enactment. (4) To win respect to the seniority required the assignment of the teachers' participation in such and such positions. (5) As regards the non-submission to the power of greed and selfishness, the welcoming of views and opinions of the teachers and education-related personnel was needed. (6) In the case of respectful acceptance of culture and traditions or even the cult or faith of the community, it was suggested that the administrators or representatives should participate in the cultural and traditional activities held by the adjacent community. (7) As for paying homage to the monks, the school administrators or representatives were required to participate in the religious functions arranged by the temple as regularly as possible.

Keywords: The Seven Principles of Apatihaniyadhamma; The Charity Schools of the Buddhist Temples

1. บทนำ

วิวัฒนาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมการบริหารภาครัฐ และเอกชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกว้างขวางเพราะ ความก้าวหน้า ทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชนเกิดความไม่สอดคล้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงทำให้สังคมหันกลับมาถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริง ในการบริหารของแต่ประเทศที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรอื่นๆ อย่างมากมาย การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือ ที่ชี้ให้เห็นความสำเร็จ และความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยนาศาสตร์ และศิลป์ พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ (รับขวัญ ภาคภูมิ, 2547 : 4) ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน 3 ประการ คือทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านการคิด นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีหลักในการดำเนินงานที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา ตั้งใจจะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย ดังนั้นการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักธรรมมาภิบาล (สำนักการศึกษา, 2546 : 15)

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง...” จากข้อกำหนดดังกล่าวโรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป วิชาการ บริหารงานบุคคล และงบประมาณเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุขในระดับใด ระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน ความดีความเก่งและความสุขของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ภูมิศาสตร์ ที่สถานศึกษาตั้งอยู่อาจแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการศึกษา ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของชุมชน และบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน ทั้งบริบท ทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546 : 1-2)

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากเดิมมากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะให้การสนับสนุนถึงร้อยละ 100 ตามแนวทางของบัตรอุดหนุนค่าเล่าเรียนทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามีหลักประกันความมั่นคงด้านการเงินจากรัฐในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นนั้น จะหวังเพียงการสนับสนุนจากงบประมาณที่เป็นเพียงเงินอุดหนุนอย่างเดียวเท่านั้น ไม่เป็นการพอเพียงผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานในโรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวความคิดและหลักการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้ (อุดม นาณิ, 2553 : 5)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ (O- NET) ในปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2558 แต่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2558 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการคุณภาพการเรียน การสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับ “พอใช้” ถึง “ดี” ยังมีใช้ “ดีเยี่ยม” ตามความคาดหวังของหน่วยงานต้นสังกัด คือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกระทรวงศึกษาธิการ

จากเหตุดังกล่าวในฐานะผู้วิจัย เป็นผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยในเรื่อง การบริหารของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ในโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 219 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ในโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 140 คน

3. เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยตามประชากรในหน่วยนั้นๆ รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออก 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามการบริหารของผู้บริหารตามหลักการบริหารธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 42 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับการวัด ออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 121) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Questionnaire) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะการบริหารของผู้บริหารตามหลักการบริหารธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

5. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา คู่มือวารสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์และเก็บความหมาย รายละเอียดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ มาเขียนข้อคำถามขึ้นและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงต่อไป 3) แก่ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ กับข้อคำถามประเมินความถูกต้องโดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (The Index of Item Objective Congruence) 4) การหาคุณภาพของแบบสอบถามดำเนินการเป็นลำดับดังนี้ (1) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนโดยรวม ได้ค่าระหว่าง 0.34-0.84 (2) นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธี

การของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และ 5) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นำเรียนผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 โรง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด ได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและรายข้อแล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 121) 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความแตกต่างการมีส่วนร่วมของการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่า t - test และ F - test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้ t -test (Independent Samples) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F -test

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 พบว่าโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกัน

เล็กประชุม รองลงมา ได้แก่ ด้านไม่ลุแก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียน และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารปรึกษาหารือกับครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นประจำ รองลงมาคือ ผู้บริหารเข้าร่วมและดำเนินการประชุมภายในโรงเรียนเป็นประจำและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นประจำ

1.2 ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็กประชุม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารเข้าร่วมประชุมก่อนเวลา และตรงเวลาเสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารเข้าร่วมการทำกิจกรรมของโรงเรียนโดยพร้อมเพรียงกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารลงมติเห็นชอบในการประชุมต่างๆ ของโรงเรียนโดยพร้อมเพรียงกัน

1.3 ด้านปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารลงโทษครู บุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่และนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียนโดยเคร่งครัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารบัญญัติกฎไว้เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนและส่วนรวม

1.4 ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่โดยรวม มีค่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการปฏิบัติตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ปกครองนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารยึดถือปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพเชื่อฟัง และให้เกียรติผู้บังคับบัญชา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารยึดถือปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

1.5 ด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารบริหารโรงเรียนด้วยความโปร่งใส รองลงมาคือ ผู้บริหารบริหารโรงเรียนให้การเคารพเสียงส่วนใหญ่ของกรรมการบริหารโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารบริหารโรงเรียนด้วยความเป็นธรรม

1.6 ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติธรรมและชัดเจนชัดใจอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษาเคารพและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรม

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1.7 ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายในโรงเรียนให้ความคุ้มครอง ปกป้องพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทำนุ บำรุง และถวายปัจจัยพระภิกษุสงฆ์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

2.1 ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล และโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ การทำงานต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม เคารพนับถือผู้ใหญ่ ด้านไม่ลุแก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

3.1 ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดการประชุมใน 2 ลักษณะ คือ 1) การประชุมสามัญประจำเดือน 2) การประชุมวิสามัญ

หรือการประชุมเฉพาะกิจเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน

3.2 ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำหนดวัน เวลา ในการจัดประชุมสามัญประจำปีให้ชัดเจน เพื่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดเตรียมวาระการประชุม และข้อเสนอแนะในการประชุมไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการประชุม

3.3 ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธ ศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการกำหนดกฎ ระเบียบของโรงเรียนการกุศลร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับกฎ ระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.4 ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรบริหารจัดการโรงเรียนโดยให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานในด้านต่างๆ

3.5 ด้านไม่ลู่แก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครู และบุคลากรทางการศึกษา

3.6 ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันดีงามของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม

3.7 ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของภิกษุสงฆ์ตามโอกาสที่เหมาะสม

5. อภิปรายผลการวิจัย

มีประเด็นที่อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.58 และมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 7 ด้าน เท่ากับ 3.59 ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในวัด ซึ่งวัดเป็นสถาบันหลักในชุมชนที่ให้การอบรมกล่อมเกลาคิดใจให้ความรู้พื้นฐานจนถึงวิชาชีพรวมทั้งเป็นศูนย์อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมาช้านาน ภารกิจสำคัญ

ของวัด คือการจัดการศึกษา แก่พระภิกษุสามเณรที่เรียกว่าการศึกษาพระปริยัติธรรม และการให้การศึกษา แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ที่เรียกว่าการศึกษาสงเคราะห์ รวมทั้งการเผยแผ่ศาสนาธรรมเพื่อให้ประชาชนคนไทย เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ : 3) สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเนา เกาศรี (2557 : 5-6) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของกลุ่มโรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านการไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบของโรงเรียน ด้านการมีความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชา ด้านการให้ความเคารพต่อเพศสตรี ด้านการมีความเคารพต่อสถานที่ภายในโรงเรียน ด้านการให้ความดูแลเอาใจใส่แก่ท่านผู้มาเยือนตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ด้านไม่ดูแก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาลจริตใจ อยู่เสมอ ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล และโดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้บริหารจัดการสถานศึกษาและปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมตลอดมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องศรี เรียงตระกูล (2544 : 19) จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่ประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานภายใต้บริบทเดียวกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของประยงค์ พรหมมา (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าพนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้ต่อเดือนและอายุการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดการประชุมใน 2 ลักษณะ คือ การประชุมสามัญประจำปี การประชุมวิสามัญหรือการประชุมเฉพาะกิจเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไพศาล สุทธจิตโต (2555) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดราชบุรี พบว่า ข้อเสนอแนะและ แนวทางการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 1) ควรส่งเสริม บุคลากรให้มีคุณภาพในทุกด้านเพื่อประสิทธิภาพงานที่ดีในด้านวิชาการบุคลากรกิจการนักเรียนธุรการ และการเงินอาคารสถานที่ความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน 2) ควรบริหารกิจกรรมนักเรียนอาคารสถานที่ งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ควรจัดสวัสดิการให้บุคลากรในสถานศึกษาอย่างพอเพียงและเหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำหลัก อปธานิยธรรม 7 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม มาใช้เพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำหลัก อปธานิยธรรม 7 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนและด้านใครเป็นใหญ่ เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการตามหลักอปธานิย ธรรม 7 กับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักอปธานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อความ สำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ผ่องศรี เรียงตระกูล. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนาลำปาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.

พระไพศาล สุทธจิตโต (โนทายะ). (2555). การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัด ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รับขวัญ ภาควิชา. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา กับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ประสบการณ์ที่ คัดสรร โรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน . กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำเนา เกาศรี. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของกลุ่ม โรงเรียนวังทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุดม นาณิ. (2553). สำนักงานกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. โรงเรียนพินิจประสาธน์ อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา: เจตนารมณ์ทัศน์.

จริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใส ในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี

Ethics in Development: Indicators and Processes for Cultivating the Transparency of Local Government Organization in Ubonratchathani Province

พระครูอุทิศธรรมบัณฑิต, พระครูจินตาสารานุกูล และไชยสิทธิ์ อุตมโชคนามอ่อน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาจริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบคือ รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 620 คน โดยหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือตามวิธีการของครอนบาค ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบแนวสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด (Open-ended questions) สัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้บริหารองค์กร การข้าราชการและพนักงานราชการลูกจ้าง และประชาชนผู้ให้บริการ โดยพิจารณาจากความสมัครใจในการให้ข้อมูล จำนวน 17 คน

ผลการวิจัยพบว่า จริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) ด้านความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) ด้านต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) และด้านคุณธรรมในการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$)

1. จากการสัมภาษณ์พบว่า จริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี คือ 1. ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี ใน 5 ด้าน คือ (1) ด้านความโปร่งใส เป็นดัชนีที่ประเมินเกี่ยวกับความสามารถในการให้และเปิดเผยข้อมูลต่างๆ รวมถึงข้อมูลการดำเนินงานตามภารกิจของ อบต. ด้านความพร้อมรับผิด ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และด้านวัฒนธรรม

ในการทำงาน

2. การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่น คือ หลักพุทธธรรมสำหรับการครองตน ประกอบด้วยธรรมเป็นโลกบาล 2 อย่าง ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง กุศลมูล 3 อย่าง และฆราวาสธรรม 4 อย่าง หลักพุทธธรรมสำหรับการครองคน ประกอบด้วย พรหมวิหาร ธรรม 4 ประการ อคติธรรม 4 ประการ สังคหวัตถุ 4 ประการ สัมปรีชธรรม 7 ประการ ทศพิธราชธรรม 10 ประการ หลักพุทธธรรมสำหรับการครองงาน ประกอบด้วย สุจริต 3 อย่าง อิทธิบาท 4 ประการและ โยนิโสมนสิการ 10 ประการ

คำสำคัญ: จริยศาสตร์การพัฒนา; ตัวชี้วัด; กระบวนการ

Abstract

The objective of this research is to study the development ethics indicators and the process of enhancing transparency in local administration organizations of Ubonratchathani province. Mixed method was used in this research by quantitatively and qualitatively gathering information. For the quantitative method, questionnaires were distributed among sampling groups of 620 persons and coefficient reliability of the tool was gained through Cronbach's alpha method. Information was analyzed by computer statistical package to get the average, percentage and standard deviation. For the qualitative method, in-depth interview with open-ended questions was used among the executives of local administration organizations, government officials, government employees and the people getting the service. The total seventeen persons interviewed voluntarily provided the information.

Findings of this research are as the followings: all aspects of the development ethics indicators and the process of enhancing transparency in local administration organizations of Ubonratchathani province are at high level ($\bar{x} = 3.74$) and every aspect is at high level including transparency ($\bar{x} = 3.99$), accountability ($\bar{x} = 3.72$), countering corruption ($\bar{x} = 3.70$), merit culture ($\bar{x} = 3.53$) and work ethics ($\bar{x} = 3.85$). It was found from the interviews on the development ethics indicators and the process of enhancing transparency in local administration organizations of Ubonratchathani province as the followings:

1. The indicators and the process of enhancing transparency in local administration organizations of Ubonratchathani province include five aspects: (1) Transparency as an

indicator for assessing the competency in publicly opening and providing information related to the mission of Tambon administration organization; (2) Accountability; (3) Countering corruption; (4) Merit culture in the organization; and (5) Work ethics.

2. The Buddha-Dhamma Principles integrated for enhancing transparency in local development are as the followings: Buddha-Dhamma for self-managing includes Lokapala-dhamma 2, Bahukara-dhamma 2, Kusala-mula 3 and Gharavasa-dhamma 4. Buddha-Dhamma for people-managing includes Brahmavihara 4, Agati 4, Sangahavatthu 4, Sappurisa-dhamma 7 and Rajadhamma 10. Buddha-Dhamma for task-managing includes Sucarita 3, Iddhipada 4 and Yonisomanasikara 10.

Keywords: Ethics in Development; Indicators; Processes

1. บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่การศึกษาจริยศาสตร์ พฤติกรรมและวัฒนธรรมในด้านต่างๆ การเปลี่ยนแปลงในบางอย่างทำให้เกิดผลกระทบในทางลบกับประชาชนและกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นนับวันจะทวีความรุนแรงต่อเนื่องมากขึ้น ทำให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมแสวงหาช่องว่างทางกฎหมายเอาเปรียบสังคมเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเองและปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศกำลังประสบปัญหาอย่างมากมาย

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในภาครัฐ ซึ่งผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2551 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานภาครัฐที่เอื้อต่อการหล่อหลอมให้ข้าราชการมีมโนสำนึก ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การกำหนดบรรทัดฐานทางจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรเพื่อเป็นต้นแบบให้ข้าราชการได้เรียนรู้และปฏิบัติตาม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบคุณธรรมจริยธรรมธรรมาภิบาลของข้าราชการและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติราชการ มิใช่เป็นเรื่องที่เพิ่งจะมีการกล่าวถึง แต่เป็นประเด็นสำคัญที่ปรากฏอยู่ใน วาระแห่งชาติว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มาตั้งแต่ปี 2542 ปรากฏในปัจจุบันนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557 : 20)

การมีจริยศาสตร์ ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรเป็นเครื่องมือมาวัดความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ โดยเริ่มตั้งแต่องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือระดับสำนัก/กอง จนกระทั่งเป็นภาพ

รวมระดับกรม จึงต้องร่วมมือกันเป็นเครือข่ายร่วมกันสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในภาคราชการและผู้ที่ได้ประโยชน์จากการทำงานอยู่ในองค์กรที่มีความโปร่งใส การส่งเสริมจริยธรรมเพื่อราชการให้ใสสะอาดเห็นควรให้มีการสร้างมาตรฐานความโปร่งใสขึ้นในส่วนราชการโดยเริ่มต้นจากองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อช่วยกันสร้างราชการไทยให้มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งผลการวิจัยจะสามารถนำไปปรับใช้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นในอื่นๆได้ทั่วทั้งประเทศโดยหลักจริยศาสตร์ มีคุณธรรมและจริยธรรมรวมในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความโปร่งใสขององค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการและกลไกทางจริยศาสตร์ในการสร้างความโปร่งใสขององค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาของตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี ใน 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความโปร่งใส 2) ความพร้อมรับผิด 3) การทุจริตคอร์รัปชัน 4) วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และ 5) วัฒนธรรมในการทำงาน
2. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการประจำและพนักงานลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีและประชาชนทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเลือกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยเลือกตัวอย่างแบบ Typical Case and Extreme Case คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการประจำและพนักงานลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในเชิงปริมาณ คือ ศึกษาองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 219 แห่ง และในเชิงคุณภาพ คือ ผู้วิจัยได้เลือกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเป้าหมายในการศึกษาจริยศาสตร์การพัฒนากกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. รูปแบบการศึกษาวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบคือ รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบแนวสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด (Open-ended questions) ที่ไม่ขึ้นกับผู้วิจัยจะใช้ทั้งเทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและสมุดโน้ตประกอบการเก็บข้อมูล โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับจริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่น ใน 5 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมและด้านคุณธรรมในการทำงาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ด้านข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีจำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 91.6 มีอายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 มีตำแหน่งในองค์กรส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยงาน 6-10 ปี จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับจริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เรียงเป็นรายด้านลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านที่ 1 ด้านความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.99$) ด้านที่ 5 ด้านคุณธรรมในการทำงาน ($\bar{x} = 3.85$) ด้านที่ 2 ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.72$) และด้านที่ 3 ด้านต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ($\bar{x} = 3.70$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านที่ 4 ด้านวัฒนธรรมคุณธรรม ($\bar{x} = 3.53$)

3. ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับจริยศาสตร์การพัฒนา: ตัวชี้วัดและกระบวนการสร้างความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

3.1 ด้านความโปร่งใส เป็นดัชนีที่ประเมินเกี่ยวกับความสามารถในการให้และเปิดเผยข้อมูลต่างๆ รวมถึงข้อมูลการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา ไม่ปิดบังหรือบิดเบือนข้อมูล โดยเฉพาะกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงในการทุจริตมากกว่าการดำเนินงานด้านอื่นๆ หน่วยงานจะต้องดำเนินงานและส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสในทุกขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ตั้งแต่การร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมจัดทำแผนงาน ร่วมดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและสามารถร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ของหน่วยงานร้องเรียนเจ้าหน้าที่ที่ขาดคุณธรรมและความโปร่งใสได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง มีการดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละโครงการให้สาธารณชนรับทราบ (ศุภโชค รัตน์, 2560)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงมีหน่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทบาทอำนาจหน้าที่ของของ อบต.ทางช่องทางต่างๆ มีการแสดงข้อมูลการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจที่เป็นปัจจุบันทางเว็บไซต์ของหน่วยงานหรือสื่ออื่นๆ มีเจ้าหน้าที่เฉพาะของหน่วยงาน ให้บริการข้อมูลตลอดเวลาทำการของหน่วยงาน หน่วยงานมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และปรับข้อมูลเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ความหลากหลายของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีบทบาทที่แตกต่างกันในแต่ละระดับของการมีส่วนร่วม คือ 1) การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน คือการให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจแล้ว อบต.จะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น รูปแบบที่สำคัญคือการลงประชามติกล่าวอีกนัยหนึ่ง 2) การมีส่วนร่วมในระดับการสร้างความช่วยเหลือ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในลักษณะของการร่วมจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันระหว่างฝ่ายภาครัฐ ภาคธุรกิจและผู้นำชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในระดับการเข้าไปมีบทบาทเป็นลักษณะของการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง (จำเริญพงศ์ คตะวงษ์, 2560)

การจัดการเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานที่แสดงถึงการเปิดโอกาสและให้ความสำคัญกับการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ รวมถึงเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานในกระบวนการต่างๆ ของหน่วยงาน อันไม่โปร่งใสหรือทุจริตต่อหน้าที่ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของหน่วยงานได้ มีการกำหนดช่องทางการร้องเรียนและขั้นตอน/กระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนมีการกำหนดหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเรื่องร้องเรียน มีระบบการตอบสนองหรือรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนให้ ผู้ร้องเรียนทราบ มีรายงานสรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน พร้อมระบุปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขและเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบผ่านเว็บไซต์หรือสื่ออื่นๆ หน่วยงานมีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนและประชาสัมพันธ์แนวทางการรับเรื่องร้องเรียนให้ประชาชนได้รับทราบอย่างชัดเจน

3.2 ด้านความพร้อมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่มากกว่าเรื่องส่วนตัว พร้อมรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายและมีความรับ

ผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานหากเกิดความผิดพลาดหรือความเสียหายขึ้น รวมถึงกระบวนการของหน่วยงานในการจัดการกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติงานและขาดความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยมุ่งผลสำเร็จของงาน มีความพร้อมที่จะบริการหรือส่งมอบผลงานต่อสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในพันธกิจ ปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มากกว่าการทำธุระส่วนตัวในเวลาปฏิบัติงาน และระลึกอยู่เสมอว่าจะต้องมีส่วนในความรับผิดชอบ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด พร้อมรับฟังการวิพากษ์หรือติชมจากประชาชน/ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพร้อมที่จะแสดงความรับผิดชอบหากปฏิบัติงานผิดพลาดหรือเกิดความเสียหาย ซึ่งจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมและประชาชนในพื้นที่ว่าการขับเคลื่อนขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงเป็นไปอย่างมีคุณธรรมและธรรมาภิบาล (กิติกุล แสนทวี, 2560)

ผู้บริหารของหน่วยงานได้แสดงเจตจำนงสุจริตที่แน่วแน่ว่า จะมุ่งมั่นในการบริหารหน่วยงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและสนับสนุนงบประมาณหรือการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและซื่อสัตย์สุจริตมากขึ้นในหน่วยงาน ตามยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต กำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงเจตจำนงทางการเมือง ในการต่อต้านการทุจริตของผู้บริหาร ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน เข้าร่วมรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตามที่สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน มีการให้คำมั่นที่จะนำพาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงทุกคน ให้ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ รวมทั้งตอบสนองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และกำหนดแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ถือปฏิบัติและดำเนินการ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่องค์กรบริหารส่วนตำบลทุกแห่งต้องกระทำอยู่แล้ว (ทรงศักดิ์ แก้วดา, 2560)

3.3 ด้านต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การทุจริตคอร์รัปชันถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม การเมืองตลอดจนความเชื่อมั่นระหว่างประเทศการทุจริตคอร์รัปชันอาจมีความหมายหลายมิติ และมองได้หลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบเป็นเรื่องของการรับเงินสิ่งของที่มีค่าเพื่อกระทำการหรือละเว้นกระทำการบางอย่าง นอกจากนี้ยังมีความหมายไปถึงการใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อเหตุผลมิบังควรด้วยการทุจริตคอร์รัปชันยังรวมถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากหน้าที่ปกติเช่นการใช้อิทธิพลส่วนตัวบางประการ หากมองในมิติด้าน

กฎหมายการทุจริตคอร์รัปชันอาจตรงกับคำว่า การทุจริตในวงราชการ ได้แก่ การฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาใช้คำว่า การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นหากมองในมิติด้านศีลธรรม การคอร์รัปชัน ได้แก่ การกระทำ ซึ่งละเมิดหลักแห่งศีลธรรมเรื่องต่างๆ (นิภาพร สายแก้ว, 2560)

ข้อมูลเกี่ยวกับมูลเหตุของการทุจริตประพจน์มิชอบแสดงว่าการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ สังคมขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก การขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บังคับบัญชามีการคอร์รัปชันให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยเห็นเป็นตัวอย่าง รายได้หรือนักการเมืองมีระบบอุปถัมภ์และการเล่นพรรคเล่นพวกในระบบราชการ กระบวนการคัดเลือกคนเข้าสู่ระบบให้ความสำคัญด้านความรู้มากกว่าคุณธรรมการจกัดลักษณะจำเพาะหรือล๊อคสเปค จึงทำให้เกิดการให้สินบนการจัดซื้อจัดจ้างและการมีจริยธรรมการบริหารงานขาดประสิทธิภาพ การจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการมีช่องโหว่ เช่น มีเงินเดือนของข้าราชการไม่เพียงพอต่อการครองชีพ การทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเป็นแบบกินตามน้ำ การนับถือความร่ำรวย การใช้อำนาจโดยมิชอบของผลประโยชน์ร่วมกันในกิจการบางประเภทหรือการฮั้วประมูลโครงการเพื่อผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล รวมถึงขั้นตอนการใช้บริการของหน่วยงานภาครัฐมีความซับซ้อนจึงทำให้ประชาชนมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันเพราะต้องการความสะดวกสบาย (บุญมี เตชะคำภู, 2560)

บทบาทของผู้บริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนการจ่ายเงินแผ่นดินให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์เรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังและปลูกจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพจน์มิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเลือกโครงการที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ในท้องถิ่นมากที่สุดและส่งเสริมให้มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานหรือราคาไม่สูงกว่าความเป็นจริง มีการกำหนดนโยบายการป้องกันการทุจริตในองค์กรเพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้ถือปฏิบัติร่วมกัน หากรัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการในการปราบปรามโดยตรง โดยการให้ทุกภาคส่วนร่วมกันศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจและช่วยกันเผยแพร่ รู้เท่าทันนักการเมืองให้สื่อมวลชน องค์กรอิสระ และองค์กรตรวจสอบภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

3.4 ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร ดัชนีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร ในการปฏิบัติงานที่มีการปลูกฝัง สั่งสอนหรือถ่ายทอดแก่กันของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานจากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นแนวทางการปฏิบัติประจำหรือวัฒนธรรมของหน่วยงาน ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านั้นควรเป็น การปฏิบัติตนหรือทัศนคติที่ดี เป็นการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ให้ไม่ยอมรับพฤติกรรม การทุจริตต่างๆ ในหน่วยงานจนกระทั่ง

ไม่ทนต่อการทุจริตและก่อให้เกิดการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเกิดความอายหรือความกลัวที่จะกระทำการทุจริตได้ รวมไปถึงกระบวนการของหน่วยงานที่จะต้องปลูกฝังและสร้างให้เกิดวัฒนธรรมทางความคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และกระบวนการของหน่วยงานที่มีการกำหนด แผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงาน นอกจากนี้ การมีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลภายในที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเห็นความสำคัญและเกิดความตระหนักถึงผลของการทุจริต จนก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในการร่วมต่อต้านการทุจริตได้เช่นกัน การสืบทอดวัฒนธรรมสุจริตเป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่แสดงถึงการสั่งสอนหรือถ่ายทอดการปฏิบัติตนที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต จนเกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และกลายเป็นวัฒนธรรมสุจริตของหน่วยงานและมีการถ่ายทอดพฤติกรรมการทำงานที่ดี มีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต ให้แก่กันอยู่เสมอ

การดำเนินการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในหน่วยงาน เป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยงานที่ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนหรือสามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมได้ รวมถึงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ไม่เข้าข่ายการมีผลประโยชน์ทับซ้อน มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน มีการประชุมหรือสัมมนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ภายในหน่วยงาน เพื่อให้ความรู้เรื่องการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนแก่เจ้าหน้าที่ และปรับปรุงขั้นตอน/แนวทางการปฏิบัติงานหรือระเบียบเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การตรวจสอบถ่วงดุลภายในหน่วยงานเป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการของ อบต.เหล่าแดง มีการตรวจสอบถ่วงดุลภายในเกี่ยวกับการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริตโดยกลุ่มคนที่มีบทบาทหน้าที่ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบถ่วงดุลภายในอบต. นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมที่แสดงถึงความพยายามที่จะปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานให้มีความโปร่งใสยิ่งขึ้น (มณีวรรณ แก่นแก้ว, 2560) คณะผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรม และยึดความถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย สร้างจิตสำนึกและเป็นตัวอย่างให้กับบุคลากรในส่วนของการบริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องปลูกฝังค่านิยมที่เพียงพอ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด

3.5 ด้านคุณธรรมในการทำงาน ดัชนีคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน เป็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่แสดงถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่จะต้องกำหนดให้มีคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีการปฏิบัติงานตามคู่มือหรือมาตรฐานนั้นอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ รวมถึงจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นลักษณะคุณธรรม

ที่หน่วยงานจะต้องถึงปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงาน นอกจากนี้ หน่วยงานจะต้องมีคุณธรรมในการบริหารงานภายในหน่วยงาน ทั้งการบริหาร งานบุคคล พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงาน พฤติกรรมของหัวหน้างานในการมอบหมายงาน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยงานที่แสดงถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน โดยการกำหนด ให้มีคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีการกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานตามคู่มือหรือมาตรฐาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่จะต้องมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างเป็นมาตรฐานและเป็นไปตามระเบียบขั้นตอนอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ มีคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานตามคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติงานตามระเบียบขั้นตอนอย่างเคร่งครัด เป็นมาตรฐานและยึดหลักความถูกต้องอยู่เสมอ ความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานเป็นตัวชี้วัดย่อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยงานที่แสดงถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีความเป็นธรรมต่อผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยการแสดงขั้นตอน การปฏิบัติงานและระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการให้ผู้ใช้บริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบอย่างชัดเจน มีระบบการตรวจสอบเพื่อป้องกันการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่จะต้องมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีใดกรณีหนึ่ง มีการแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักและระยะเวลาที่ใช้ใน การดำเนินการให้ผู้รับบริการหรือให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบอย่างชัดเจน และมีระบบการป้องกันหรือการตรวจสอบเพื่อป้องกันการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้องปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ

4. การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่น คือหลักพุทธธรรมสำหรับการครองตน หลักพุทธธรรมสำหรับการครองคนและหลักพุทธธรรมสำหรับการครองงาน สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

4.1 หลักพุทธธรรมสำหรับการครองตน การนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้าน ย่อมเป็นการประสานแนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกใช้พุทธธรรมที่เหมาะสมแก่การบริหารจัดการ คือ

(1) ธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์ครองโลกที่ได้ชื่อว่า คัมภีร์ครองโลก เพราะว่าเป็นธรรมสนับสนุนชาวโลกให้รู้จักยับยั้งจิตและละอายตนเองไม่กล้าทำทุจริต แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ หิริ ความละอายแก่ใจ ต่อหน้าไม่ทำบาปหลังไม่กล้าประพฤติชั่ว ไม่พัวพันทุจริตไม่ยอมเกี่ยวข้องกับคดีละเมิดกฎหมายและผิดศีลธรรมใจสูง ไม่นำพาสิ่งชั่วร้ายไว้น่า โอตตปปะ ความเกรงกลัว ใจเกลียดพฤติกรรมชั่ว กลัวเกรงโทษ

ผิดและทุกข์ภัยไม่เสี่ยงทำผิดทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

(2) ธรรมมีอุปการะมาก ที่ได้ชื่อว่าเป็นธรรมมีอุปการะมากเพราะว่าเป็นคุณธรรมที่เสริมสร้างทางดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อยรอบคอบ มี 2 อย่าง คือ สติ ความระลึกได้ นึกถึงตนเองอยู่ตลอดเวลาโดยละเอียดถี่ถ้วน คือ ไม่พลั้งเผลอ และสัมปชัญญะ ความรู้ตัว คือควบคุมกระแสนจิตให้จดจ่อปรากฏปกติและสม่ำเสมอ

(3) กุศลมูล คือ พื้นฐานแห่งจริยธรรมฝ่ายดี หรืออาจจะเรียกว่า เป็นรากเหง้าต้นตอของสิ่งดี ควรปลูกสร้างให้เกิดขึ้นในจิตสันดาน มี 3 อย่าง คือ อโลภะ ความไม่อยากได้ เช่น ไม่อยากได้ของเขาคิดแต่เสียสละเกื้อกูลผู้อื่น สำนึกในสิทธิมนุษยชน ไม่เห็นแก่ได้ กลับมีน้ำใจเสียสละโอบอ้อมอารี อโทสะ ความไม่คิดประทุษร้ายไม่มีความขัดเคือง มีเมตตาประจักษ์ ช่มอารมณ์ ไม่อวดรู้ รู้จักให้อภัย ไม่ถือโทษและมีน้ำใจ เมตตาปรานี และอโมหะ ความไม่หลง ความรู้แจ้ง ความเข้าใจตามความเป็นจริง มีปัญญารอบคอบ เข้าใจเหตุผล และเฉลียวฉลาดทันต่อเหตุการณ์

(4) ฆราวาสธรรม คือ ธรรมสำหรับฆราวาส หรือจะเรียกว่าเป็นธรรมสำหรับการครองเรือนของคฤหัสถ์ ก็ได้ มี 4 อย่าง ดังนี้คือ สัจจะ ความจริงใจ ได้แก่ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง ทมะ การฝึกฝนข่มจิต ได้แก่ การยับยั้งชั่งใจ ปรับอารมณ์โดยนึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา การรู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัยแก้ไขข้อบกพร่อง ขันติ ความอดทน ได้แก่ ความอดทนต่อความลำบาก ตรากตรำความเจ็บใจ อดทนสู่ในการประกอบสัมมาชีพ อดทนต่ออุปสรรคและอดกลั้นสิ่งสะเทือนใจและจากจะ ความเสียสละได้แก่ ความเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลกัน ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว แบ่งปันสิ่งของของตนอดออมถนอมน้ำใจ

4.2 พุทธธรรมสำหรับการครองคน ต้องรู้จักการจัดการงานโดยใช้ทรัพยากรและบริหารคนอย่างคุ้มค่า โดยเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงาน จึงจะทำให้งานมีความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

(1) พรหมวิหารธรรม คือธรรมเป็นเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ มี 4 อย่าง คือ เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นสุข เมตตา แปลว่า ความรัก ความปรารถนาดี มีไมตรีจิต คิดจะช่วยให้ทุกคนในโลกนี้ประสบประโยชน์และความสุขโดยทั่วกัน กรุณา ความสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ความสงสาร คือคิดจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน มุทิตา คือความพลอยยินดีในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี กล่าวคือ ความพลอยยินดีด้วย ในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ข้อนี้เป็นหลักธรรมของผู้ที่มีลักษณะใจกว้างขวาง ยินดีต่อความดีของผู้อื่น และอุเบกขา ความวางใจเป็นกลางความวางเฉยไม่ติใจไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติอุเบกขา ได้แก่ การวางใจเป็นกลาง

(2) อคติธรรม ได้ชื่อว่าเป็นอุปสรรคของความยุติธรรม เรียกว่า อคติ คือทางผิดหรือความลำเอียงไม่มีความเที่ยงธรรมมี 4 ประการ คือ ฉันทาคติ คือ ความลำเอียงเพราะรักใคร่กันหรือชอบพอ

กัน คือ ทำให้เสียความยุติธรรม โทสะคติ คือ ความลำเอียง เพราะโกรธหรือไม่ชอบกัน ทำลายความยุติธรรม เพราะลู่อ่านางแก่ความเกลียดชังไม่ชอบใจ โมหาคติ คือ ความลำเอียงเพราะหลง คือ ใจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่รู้หรือสับสนเพรา และภยากติ คือ ความลำเอียงเพราะความกลัวในการให้คุณให้โทษ

(3) สังคหัตถุ คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สำหรับผูกไมตรีเป็นจรรยาบรรณด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถครองใจคนได้ มี 4 ประการ ได้แก่ ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) นักบริหารที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวานนักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ อัถถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่าอยู่บ้านท่านอย่านั่งดูตาย ปั่นวัวควายให้ลูกท่านเล่น และสมานัตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตัวพอดี) เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย

4.3 พุทธธรรมสำหรับการครองงาน การนำพุทธธรรมสำหรับการครองงานนั้น จะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับคนร่วมงาน นักบริหารต้องรู้ว่าใครมีความสามารถในด้านใด เพื่อจะได้ใช้งานให้เหมาะสมกับงานและต้องรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในการวางแผนบรรจุบุคลากร มี 2 ลักษณะ คือ รู้เท่าและรู้ทัน รู้เท่า คือ ความรู้รอบด้านเกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรและมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ อย่างไร และยังหมายถึงความรู้เท่าถึงการณในเมื่อเห็นเหตุแล้วคาดว่าจะผลอะไรจะตามมา แล้วเตรียมการป้องกันไว้ รู้ทัน คือ หมายถึงความรู้เท่าทันสถานการณ์ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ดังกรณีของคนที่ขับรถลงจากภูเขาแล้วรถเบรกแตก เมื่อเจอกับปัญหาเช่นนั้น เขาตัดสินใจฉับพลันว่าจะทำอย่างไร นั่นเป็นความรู้ทันเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

(1) สุจริต คือ ความประพฤติชอบ ประกอบด้วยมนุษยธรรม ทำด้วยกาย วาจาและใจ สุจริต คือ พฤติกรรมบริสุทธิ์ ประกอบด้วยประโยชน์สุข เป็นธรรมพึงกระทำโดยแท้ มี 3 อย่าง (อภิ.ส. (ไทย), 34/840/290) ดังนี้ กายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย คือ เว้นจากการทรมานเบียดเบียนหรือทำลายฆ่าสิ่งมีชีวิตให้ถึงตาย วชิสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา คือ เว้นจากการพูดเท็จ หลอกลวงทำให้คนอื่นหลงเชื่อ เว้นจากการพูดส่อเสียด ยุยงฝ่ายนี้ให้เข้าใจผิดฝ่ายโน้น มโนสุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ คือ เว้นจากความคิดโลภ เห็นแก่ตัว ตีตนขึ้นเพื่อต้องครอบครองสิ่งของผู้อื่น เว้นจากการพยายาบาทปองร้ายจองเวรผูกเวร

(2) อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 อย่าง (อง.ส.ต.ก. (ไทย), 23/20/19-23) คือ ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรกที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อกันไม่ขาดตอน เป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง จิตตะ คือ

ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้น ไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ และวิมิงสา คือ ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของคำว่าปัญญาไว้อย่างเต็มที่

4.4 หลักพุทธธรรมสำหรับส่งเสริมในการบริหาร พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักธรรมสำหรับส่งเสริมในการบริหารและการปกครอง เรียกว่า ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว วิธีป้องกันมิให้เกิดความเสื่อมขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งเรียกว่า อปริหานิยธรรม 7 ประการ มีดังนี้

- (1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ การประชุมเป็นการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองร่วมกัน
- (2) พร้อมเพรียงกันประชุมเล็กประชุมและทำกิจที่ควรทำ
- (3) ไม่บัญญัติหรือเลิกล้มข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ความสงบของบ้านเมืองจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยระเบียบและกฎเกณฑ์และประชาชนร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- (4) เคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่เป็นคนที่เกิดก่อนเราผ่านประสบการณ์มามาก การรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่นับเป็นสิ่งที่ได้ไม่เสียหายอย่างไร
- (5) ไม่ข่มเหงหรือดูดคร่ำครวสตร์ที่ถือว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ เป็นตัวแทนของความสวยงามบุรุษจึงควรให้เกียรติและให้การทะนุถนอม
- (6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ปูชนียสถานปูชนียวัตถุ ตลอดจนอนุสาวรีย์ต่างๆ ด้วยเพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูทศเวทต่อบุพพการี ผู้ทำคุณประโยชน์ไว้ต่อบ้านเมือง
- (7) ให้ความอารักขาแก่พระอรหันต์ พระอรหันต์ในที่นี้ หมายรวมถึง บรรพชิตผู้ทรงธรรมและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของคนทั่วไป

5. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายที่เป็นกรอบการดำเนินงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของรัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้บุคลากรในหน่วยงานทุกปี โครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่องค์การบริหารจัดทำขึ้น ควรมีการเปิดเผยและเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ทั่วกันเพื่อความโปร่งใสขององค์กร หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรจะต้องเร่งสร้างค่านิยม ความมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคมควรมีแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ โดยการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรภาครัฐ โดยต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- พัชรา สีนลอยมาและคณะ. (2560). *คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- นายศุภโชค รัตน์. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)
- จำเริญเฟื่อง คะตะวงษ์. นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)
- นายทองใส แสงอุทัย. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)
- นางกิตติกุล แสนทวีสุข. ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560).
- นายทรงศักดิ์ แก้วดา. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560).
- นางสาวนิภาพร สายแก้ว. ผู้อำนวยการกองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2560).
- นางบุญมี เดชะคำภู. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2560).
- นางมณีนรณ แก่นแก้ว. เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, (สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2560).

**ศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์
ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท**
**A Study on Qualities of a Good Man (Sappurisadhamma) to
Develop Human Beings' Behaviours in Society Following
Theravada Buddhist Philosophy**

พระครูใบฎีกาบุญเพ็ง สุตธมโม (จำปาสุข) และพระมหาสากล สุภรเมธี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท และ 3) เพื่อศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร คือ ศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตำราอื่นๆ ประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า สัปปุริสธรรมเป็นธรรมของสัปปุริสชน คือ คนดี หรือคนที่แท้ ซึ่งมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ และถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมที่สมบูรณ์ 7 ประการ ได้แก่ การรู้จักเหตุ การรู้จักผล การรู้จักตน การรู้จักประมาณ การรู้จักเวลา การรู้จักชุมชน และการรู้จักบุคคล พุทธปรัชญาเถรวาท ถือว่า การแสดงออกของพฤติกรรมสามารถจำแนกได้เป็น 3 ทาง คือ 1) พฤติกรรมทางกาย เรียกว่า กายกรรม 2) พฤติกรรมทางวาจา เรียกว่า วาจากรรม 3) พฤติกรรมที่สืบเนื่องมาจากภายใน คือ จิต เรียกว่า มโนกรรม

หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม แบ่งเป็น 7 ประการ ได้แก่ การรู้จักเหตุ การรู้จักผล การรู้จักตน การรู้จักประมาณ การรู้จักเวลา การรู้จักชุมชน และการรู้จักบุคคล จะสามารถควบคุมพฤติกรรมและพัฒนาทางร่างกาย และจิตใจของตนเองได้ ทำให้สังคมมนุษย์อยู่อย่างสงบสุข ภายใต้กฎระเบียบวินัย และกฎเกณฑ์ของสังคม นอกจากนี้ยังพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอริยบุคคล 4 จำพวก คือ โสธบันบุคคล อนาคามีบุคคล สกทาคามีบุคคล และพระอรหันต์ ได้ในที่สุดการพัฒนาชีวิตมนุษย์นั้นพุทธปรัชญาให้ความสำคัญทั้ง 2 ปัจจัย คือ นามธรรม และกายภาพเพื่อพัฒนาชีวิตให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตทั้งในระดับโลกียะ และโลกุตระ พุทธปรัชญาได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทั้ง 2

ด้านไปพร้อมๆ กันในขณะเดียวกันก็เน้นมาทางด้านจิตใจ เพราะเชื่อว่าศักยภาพทางจิตใจเป็นตัวกำหนดกระบวนการของชีวิตให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ พระนิพาน

คำสำคัญ: สัมปยุตธรรม 7; พัฒนาพฤติกรรม; พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

The purposes of the thesis were: 1) to study qualities of a good man, 2) to study develop human beings' behavior, and 3) to study qualities of a good man for developing of human beings in society following Theravada Buddhist Philosophy. It has been carried out with qualitative research methodology, of which its sources include The Tipitaka, relevant researches and other texts to supplement it.

The results of the research were found that: Outcomes of the research reveal the following findings: Siddhartha dharma refers to the virtue of a saint, a good person or a person who is completely human. And it is the moral virtue of the development of human behavior in seven complete societies, namely, the recognition of the result of knowing one's self. Knowing time getting to know the community and recognition. Theravada Buddhist philosophy Expressions of behavior can be classified into 3 ways: 1) Physical behavior is called acrobatics. 2) Verbal behavior. 3) Behavior that is inherent in the mind. Called the mind

The 7th principle of the development of human behavior in Theravada Buddhism. It is a practice for physical control and speech to be placed in goodness, divided into seven categories, namely, knowing the result, knowing the results, knowing oneself, knowing the approximation. Knowing time getting to know the community and recognition it can control behavior and develop physically. Their own minds of human society is peaceful. Under disciplinary rules And social norms Finally, the development of human life, the philosophy of Buddhism, attaches importance to the two factors, namely, the abstraction and the physical, in order to develop the life to the goal.

Keywords: Qualities of Good Man; Human Beings Behaviour; Theravada Buddhist Philosophy

1. บทนำ

มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์โลกที่ผ่านการพัฒนาการจนถึงขั้นที่อาจเรียกได้ว่าสมบูรณ์แบบ เพราะมีร่างกายที่มีอวัยวะที่เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิต เช่น มีนิ้วมือที่เหมาะสมแก่การหยิบจับสิ่งของ มีแขนขาที่เหมาะสมแก่การ ยืน เดิน นั่ง นอน แต่มนุษย์ก็ยังคงเป็นสัตว์โลกประเภทหนึ่ง ถึงแม้จะผ่านการพัฒนาด้านร่างกายมาแล้วก็ตาม (ขบวน พลตรี, 2530 : 47) แต่ก็ยังคงเป็นสัตว์เพราะยังข้องติดอยู่ในโลกและมนุษย์ก็ไม่ได้ อยู่เพียงผู้เดียวในโลกจึงต้องมีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ หรือตอบสนองความต้องการของตนเอง การสื่อสารโดยการแสดงออกทางกิริยาท่าทางหรือคำพูด เรียกว่า พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะมีประโยชน์ ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้นั้นจิตใจต้องได้รับการพัฒนา ก่อน เมื่อจิตใจพัฒนาแล้ว พฤติกรรมก็จะสร้างสรรค์ ไปในทางที่ดีสามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมได้อย่างยิ่งใหญ อย่างเช่น เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงเป็นมนุษย์ แต่สามารถพัฒนาพระองค์เองจนชาวโลกขนานพระนามพระองค์ว่า พระสัมมาสัมพุทธโธ แปลว่า ผู้รู้โดยพระองค์เอง พระองค์สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชาวโลกเป็นอนันตโกนันต์ได้ ปัญหา ของมนุษย์ไม่ได้มีแต่ปัญหาอยู่ที่ผู้ที่ไม่พัฒนาจิตใจ เมื่อไม่พัฒนาจิตใจ พฤติกรรมการแสดงออกทางกายวาจา จึงแตกต่างกันไปตามอำนาจของกิเลส (พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2547 : 164-165)

พฤติกรรมของมนุษย์ที่เห็นได้ง่ายก็คือพฤติกรรมทางกายและวาจาที่ไม่ดี เช่น การแสดงความเห็น แก่ตัว กระทำทุจริตต่างๆ และการแสดงวาจาทุจริต เป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการ แก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เป็นการกระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านิสัย ขอบทำกรรมชั่วของคนเราจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้มีนิสัยชอบทำแต่กรรมดีเท่านั้นและ อะไรคือสาเหตุปัจจัยที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำแต่กรรมชั่ว เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราชอบทำกรรม ชั่วก็คือความคิดผิดๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิดอีกต่อหนึ่ง ความเห็นผิดนี้มีศัพท์ทางธรรมว่า มิจฉาทิฎฐิ ความเห็นผิดนี้เกิดจากจิตใจ ที่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส 3 ตระกูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ บุคคล ใดก็ตามที่มีความเห็นเป็นมิจฉาทิฎฐิ ย่อมจะก่อแต่ความชั่วเป็นนิสัยสันดาน พฤติกรรมเช่นนั้นนอกจากจะ นำความทุกข์ความเดือดร้อน มาสู่ตัวบุคคลผู้ก่อกรรมชั่วเองและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้น ยังต้องไปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัสอีกนานแสนนานในโลกหน้าอีก ด้วยการก่อกรรมชั่วและสังคม โดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องไปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัส อีกนานแสนนานในโลกหน้า อีกด้วย

การแสดงออกทางกายวาจาของมนุษย์ เรียกว่า พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดง ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ การกระทำของมนุษย์อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การกระทำทางกาย เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด สนทนา การทักทาย และการสั่งสอน เป็นต้น เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการกระทำที่ซับซ้อน มากขึ้น ยากต่อความเข้าใจต้องติดตามสังเกต วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่าเป็นการกระทำทางใจ เช่น

การคิด การจำ การลืม การเรียนรู้ แรงจูงใจ เจตคติความเมตตาหรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม” (เรียม ศรีทอง, 2542 : 5) พฤติกรรมของมนุษย์ทั้ง 3 ลักษณะมีได้อยู่แยกจากกัน แต่ทำงานผสมผสานเป็น จริตหรือจริยาตามลักษณะความประพฤติที่ทำอยู่ประจำอยู่ในสันดานพื้นเพจิตใจ หรือลักษณะอุปนิสัย 6 ประเภท คือ ราคะจริต โทสะจริต โมหะจริต สัทธาจริต พุทธิจริต วิตกจริต (ขุ.ม. (ไทย) 29/156/430) ในทางจิตวิทยาตะวันตกทั่วไปเรียกลักษณะต่างๆ ไปของบุคคลว่าบุคลิกภาพ (Personality) ซึ่งรวมหมายถึงคุณสมบัติภายใน และพฤติกรรมเฉพาะบุคคลโดยรวมในพุทธปรัชญาเถรวาทถือว่า พฤติกรรมมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เพราะกายกับจิตต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน กายเป็นที่อาศัยของจิต และจิตเป็นผู้ควบคุมภายในสำหรับการรับรู้และการเรียนรู้โดยผ่านการทำงานของจิต ส่งผลกระทบต่อสภาพทางกาย ดังนั้น มนุษย์จะทำดีหรือชั่วขึ้นอยู่กับสุขหรือทุกข์ ขึ้นอยู่กับสภาพทางจิต เพราะภาวะจิตที่ดีหรือไม่ดีนั้นจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดพฤติกรรมดีหรือไม่ดีตาม ดังพุทธพจน์ในคาถาคัมภีร์ธรรมบทว่า...ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุดสำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจอันโทษประทุษร้ายแล้วกล่าวอยู่ก็ทำตามทำอยู่ก็ทำตามทุกข์ย่อมไปตามบุคคลนั้น เพราะทุจริต 3 อย่างนั้น เหมือนล้อหมุนไปตามรอยเท้าโคผู้ลากเกวียนไปอยู่ฉะนั้น “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุดสำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจผ่องใส ย่อมทำให้เกิดความสุขได้” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/2/24) พฤติกรรมของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ตามหลักพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการพัฒนาไว้ว่า ความประพฤติสุจริตแสดงออกมาทางกาย วาจา และใจ เป็นเรื่องของการฝึกฝนด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะศีลถือว่า เป็นจุดเริ่มต้นในขบวนการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าศีลเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม และช่วยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเกิดความเคยชินที่พึงตามตามแบบอย่างของศีลที่กำหนดไว้ดีแล้วฉะนั้น ศีล จึงเป็นอุปกรณ์สำคัญในการฝึกฝนเบื้องต้น เมื่อฝึกฝนดีแล้วย่อมทำให้เกิดความเคยชินทำให้สมรรถภาพของจิต สมาธิ เป็นส่วนของการฝึกฝนในด้านจิตใจ หรือระดับจิตใจให้เกิดการพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ เช่น ด้านคุณธรรม มีเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้มแข็ง ความอดทน ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ และด้านจิตใจทำให้เกิดความสุข เช่น ความผ่องใส เบิกบาน ความรู้สึกอิ่มใจ

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญแห่งความเป็นมนุษย์ และพฤติกรรมของความเป็นมนุษย์ที่สามารถจะพัฒนาได้ประกอบสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมชาวพุทธ ทั้งหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาก็มีมากเพียงพอต่อการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ได้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์อย่างเป็นระบบ และให้มีเนื้อหาครบถ้วนตามหลักวิชาการสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเน้นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

1. ขั้นสำรวจข้อมูล
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
 - 1.2 สืบค้นเอกสารเอกสารงานวิจัยที่มีผู้รู้เขียนและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
2. ขั้นรวบรวมข้อมูล
 - 2.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย พิมพ์เนื่องในโอกาสครบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525
 - 2.2 รวบรวมเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) จากอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์ วิเสสต่างๆ และจัดลำดับ ความเกี่ยวข้อง ความสำคัญในเรื่องเหตุผล และที่มาเพื่อแยกประเภท
 - 2.3 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ประเภท การศึกษาหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท การศึกษาตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
 - 3.2 ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท
 - 3.3 ขึ้นนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

1. หลักสัปปุริสธรรม 7 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ คุณธรรมเป็นตัวอย่างที่กำหนดให้คนประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่พัฒนาพฤติกรรมตนในฐานะอยู่ในสังคมควรกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนอื่นและจะต้องบังคับใจตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี

การรู้จักเหตุ คือ การรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งๆ ที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรมีอะไรเป็นหลักการจะต้องทำอะไรอย่างไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ

การรู้จักผล คือ การจับจุดมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการตนกระทำรู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างนั้นๆ เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไรหรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไรที่มีหน้าที่ตำแหน่งฐานะการงานอะไร จะเห็นได้ว่าการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลที่รู้จักผลจะต้องพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติเพราะเข้าใจดีว่าผลทั้งหลาย ย่อมมีมาแต่เหตุการณ์กระทำของผู้บริหารในการรู้ถึงความหมายและความมุ่งหมายของหลักการในการปฏิบัติงานรู้จักเข้าใจวัตถุประสงค์ของเป้าหมายในกิจการนั้นสามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการดำเนินงานต่างๆ อย่างถูกต้อง

การรู้จักตน คือ การรู้จักตนเองโดยฐานะกำลังความรู้ความสามารถและคุณธรรมว่ามีเท่าไรอย่างไรแล้วประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมและดำเนินการต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตลอดจนแก้ไขพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป เมื่อผู้พัฒนาพฤติกรรมที่รู้จักตนเองจะสามารถวิเคราะห์ตนเองได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงแล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมรู้จักแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์อันจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล

การรู้จักประมาณ คือ รู้ประมาณรู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีการปฏิบัติกิจและทำการต่างๆ ทำทุกอย่างด้วยความเข้าใจขอบใจหรือเอาแต่ใจของตนแต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลายที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา เมื่อผู้บริหารศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้การกระทำของผู้พัฒนาพฤติกรรมในการรู้จักความพอเหมาะพอดีในการพัฒนาตนเองตามหลักธรรม

การรู้จักเวลา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการหน้าที่การงานปฏิบัติกิจการต่างๆ และเกี่ยวข้อง เมื่อผู้พัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้การกระทำของผู้พัฒนาพฤติกรรมเป็นคนตรงต่อเวลา รู้จักลำดับเวลาความสำคัญของหน้าที่ตนเองว่า ควรทำหรือควรจะทำก่อนอย่างมีความสุข

การรู้จักชุมชน คือ การรู้จักถิ่นรู้จักชุมชนรู้จักการอันควรประพฤติปฏิบัติในที่ชุมชนชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ควรต้องพูดอย่างนี้ชุมชน

มีระเบียบวินัยมีวัฒนธรรมประเพณีมีความต้องการอย่างนี้ควรเกี่ยวข้องกับควรต้องสงเคราะห์ควรบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งผู้พัฒนาพฤติกรรมตามหลักการรู้จักชุมชนดังนี้ การกระทำของผู้พัฒนาพฤติกรรมในการปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและเข้าใจในสภาพของชุมชนในด้านระเบียบวินัยขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนนั้นๆ

การรู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลโดยอาศัยความสามารถและคุณธรรมใดๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไรและรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ด้วยดีไม่มีคติอะไรจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องจะใช้จะยกย่องจะตำหนิหรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จะเห็นได้ว่าผู้พัฒนาพฤติกรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้การกระทำของผู้พัฒนาพฤติกรรมในการรู้จักบุคคลและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในสังคมตามหลักธรรมข้อนี้

2. พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท พฤติกรรมของมนุษย์ที่เห็นได้ง่าย คือ พฤติกรรมทางกายและวาจา เช่น การแสดงความเห็นแก่ตัว การทำจริตต่างๆ และการแสดงวาจาทุจริต เป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นการกระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านิสัยชอบทำกรรมชั่วของคนเราจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีนิสัยชอบทำแต่กรรมดีเท่านั้นและอะไรคือสาเหตุที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำแต่กรรมชั่วปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราชอบทำกรรมชั่วก็คือ ความคิดผิดๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิดอีกต่อหนึ่ง ความเห็นผิดนี้มีศัพท์ทางธรรมว่า มิจฉาทิฏฐิ คือ ความเห็นผิดนี้เกิดจากจิตใจที่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส 3 ตระกูล คือ โลภะ โทสะและโมหะ บุคคลใดก็ตามที่มีความเห็นเป็นมิจฉาทิฏฐิย่อมจะก่อแต่ความชั่วเป็นนิสัยสันดานพฤติกรรมเช่นนี้นอกจากจะนำความทุกข์และความเดือดร้อนมาสู่ตัวบุคคลผู้ก่อกรรมชั่วเองและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้วบุคคลผู้นั้นยังต้องไปปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัสอีกนานแสนนาน ในโลกหน้าอีกด้วยการแสดงออกทางกาย วาจาของมนุษย์ เรียกว่า พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ การกระทำของมนุษย์อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ การกระทำทางกาย เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด สนทนา การทักทาย และการสั่งสอน เป็นต้น เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการกระทำที่ซับซ้อนมากขึ้นยากต่อความเข้าใจต้องติดตามสังเกตวิเคราะห์ตีความและประเมินค่าเป็นการกระทำทางใจ เช่น การคิด การจำ การลืม การเรียนรู้แรงจูงใจเจตคติความเมตตาหรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม” พฤติกรรมของมนุษย์ทั้ง 3 ลักษณะนี้ มิได้อยู่แยกจากกันแต่ทำงานผสมผสานเป็นจริตหรือจริยาตามลักษณะความประพฤติที่ทำอยู่ประจำอยู่ในสันดานพื้นเพจิตใจหรือลักษณะอุปนิสัย 6 ประเภท คือ ราคะจริต โทสะจริต โมหะจริต สัทธาจริต พุทธิจริตและวิตกจริต

พฤติกรรมของมนุษย์สามารถพัฒนาได้พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการพัฒนาไว้ว่าความประพฤติสุจริตทางกาย วาจาและอาชีวะ เป็นเรื่องของการฝึกฝนในด้านพฤติกรรมโดยเฉพาะพฤติกรรม

ที่เคยชิน ศิลเป็นเครื่องมือที่ใช้หรือในทางสังคมทั่วไป เรียกว่า วินัย เป็นจุดเริ่มต้นในขบวนการแห่งการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นเครื่องมือจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่อยู่ร่วมกันศิลปะหรือวินัยจะช่วยจัดให้เกิดความเป็นระเบียบในความเป็นอยู่และเอื้อโอกาสให้เกิดการพัฒนาจนสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเกิดความเคยชินที่ตรงตามแบบอย่างของศิลปะที่กำหนดไว้ดีแล้ว ฉะนั้น การจะฝึกให้เกิดความเคยชินในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีรูปแบบและวิธีการนั้นๆ เช่น ศิลหรือวินัย เป็นต้น ให้เป็นอุปกรณ์ในการฝึกฝนเบื้องต้นเมื่อฝึกพฤติกรรมความเคยชินให้อยู่ในกรอบระเบียบแล้วการฝึกปรือในด้านคุณภาพและสมรรถภาพของจิตสมาธิเป็นส่วนของการฝึกฝนในด้านจิตใจหรือระดับจิตใจให้เกิดการพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ คือ ในด้านคุณธรรม เช่น มีเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้มแข็งอดทนตลอดทั้งความเพียรพยายามความรับผิดชอบความแน่วแน่มั่นคงมีสติสมาธิและในด้านทำให้เกิดความสุข เช่น ความผ่อนคลายเบิกบานความรู้สึกอิ่มใจ หรือกล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาสุขภาพจิตให้มีความมั่นคงในการดำรงอยู่ของชีวิตให้มีความสุขและความสุขที่ได้รับจะเป็นความแท้จริงและยั่งยืนได้ ต้องอาศัยความเข้าใจโดยการฝึกปรือปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงจนถึงขั้นหลุดพ้นมีจิตใจเป็นอิสระผ่อนคลายเบิกบานโดยสมบูรณ์ปัญญาโดยเริ่มตั้งแต่ความเห็นความเชื่อความเข้าใจความหยั่งรู้ในเหตุผลการรู้จักวินัยจรรยาบรรณด้วยความแยบยลให้เห็นตามความเป็นจริงหมายความว่ารู้เท่าทันความเป็นไปของโลกและชีวิตจนทำให้จิตใจเป็นอิสระข้ามพ้นความทุกข์ ปราศจากปัญหาถึงความเป็นอิสระภาพโดยสมบูรณ์หลักไตรสิกขานี้โดยสาระครอบคลุมถึงการทำให้เกิดการพัฒนาทางสังคมพัฒนาทางอารมณ์ และการพัฒนาทางปัญญาหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมด คือ หลักแห่งการศึกษาหรือหลักแห่งการพัฒนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด จนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นก็ต้องผ่านการพัฒนาพฤติกรรมมาแล้วทั้งนั้น

ในการวินิจฉัยพฤติกรรมของมนุษย์ว่าพฤติกรรมอะไรเป็นความดีพฤติกรรมอะไรเป็นความชั่วเมื่อกล่าวในทางปฏิบัติเพื่อให้คนทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ทุกระดับพระพุทธองค์ทรงตรัสสอนให้ถือข้อพิจารณาเกี่ยวกับกุศลและอกุศลเป็นแกนหลัก จากนั้นก็ขยายออกไปให้ใช้สำนึกเกี่ยวกับความดีความชั่วของตนเองอย่างที่เราเรียกว่ามโนธรรมและให้ถือมติของผู้รู้เป็นหลักประกอบหรืออ้างอิงนอกจากนั้นให้พิจารณาผลของการกระทำอันจะเกิดแก่ตนเองและแก่ผู้อื่นหรือแก่บุคคลและสังคม การที่ตรัสเช่นนี้คงจะเป็นด้วยว่าคนบางคนยังมีปัญญาไม่กว้างขวางลึกซึ้งเพียงพอ อาจมองเห็นภาวะที่เป็นกุศลและอกุศลไม่ชัดเจนจึงให้ถือเอามติของปราชญ์เป็นหลักประกอบด้วย และถ้ายังไม่ชัดเจนก็มองดูง่ายๆ จากผลของการกระทำแม้แต่ที่เป็นไปตามบัญญัติของสังคมสำหรับคนทั่วไปการพิจารณาด้วยหลักตามที่กล่าวมาถือว่า เป็นวิธีตรวจสอบหลายๆ ชั้นเพื่อให้การวินิจฉัยอันเป็นเกณฑ์ตัดสินพฤติกรรมของมนุษย์เป็นไปอย่างรอบคอบ

3. หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท หลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทได้เน้น

ความสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 พฤติกรรมของมนุษย์ด้านการเมืองนั้น มาจากการพูดหลอกลวงประชาชนเพื่อให้หลงเชื่อเพื่อผลประโยชน์ตนเองโดยไม่หวังว่าประชาชนจะเดือดร้อนเป็นเพราะขาดหลักคุณธรรม คือ คุณงามความดีเป็นตัวคอยกำหนดให้คนประพฤติปฏิบัติดี ผู้พัฒนาพฤติกรรมในฐานะเป็นบุคคลในสังคมสมควรต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนอื่น และจะต้องบังคับใจตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงาม การรู้จักเหตุ คือ การรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรมีอะไรเป็นหลักการจะต้องทำอะไรอย่างไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ และการพูดความจริง โดยไม่โกหกคนอื่นเพื่อประโยชน์ของตน ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านการเมือง จะทำให้สังคมเกิดความกลมเกลียว ความรัก และสามัคคีให้เกิดขึ้น เพื่อแก้ไขสถานการณ์ในระหว่างนั้นให้พ้นจากวิกฤตไปได้ หรือในสภาวะที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายขึ้น และทำให้ประเทศชาติก้าวไปสู่เป้าหมาย คือ ความเจริญได้ในที่สุด

3.2 พฤติกรรมของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจต้องใช้การรู้จักผล คือ การจักจุมุ่งหมายของหลักการทำตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำรู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไรหรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไรที่มีหน้าที่ตำแหน่งฐานะการงานอะไร ผู้บริหารที่จะนำไปใช้ผู้พัฒนาพฤติกรรมต้องยึดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับจากการดำเนินงานต่างๆ อย่างถูกต้องของการรู้จักผล คือ เป็นผู้รู้จักผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำสามารถรู้ถึงความมุ่งหมายของธรรมแต่ละอย่างได้ชัดเจน เช่น ประพฤติตามธรรมข้อนี้จะได้รับผลอย่างนี้ รู้จักที่จะไขว่คว้าหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองเพราะเห็นด้วยปัญญาว่าเกิดผลดีจากการปฏิบัติ และให้ประกอบอาชีพที่สุจริต ก็เพื่อละเว้นการกระทำที่เป็นไปในทางแก่งแย่งกัน อันเป็นเหตุให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และสามารถควบคุมกาย วาจาและใจให้เป็นปกติ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มองเห็นโทษหรืออันตรายของการคดโกงที่มีต่อตนและสังคม ฝึกให้เกิดความรักผู้อื่น ความเสียสละทำลายความเห็นแก่ตัวและมีหลักสัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ การเลี้ยงชีวิต การดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ฝึกความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบเศรษฐกิจตามที่พุทธองค์ทรงห้าม และปฏิบัติตามที่พุทธทรงกล่าวไว้ พฤติกรรมของมนุษย์ก็จะพัฒนาไปสู่ทางที่ดีต่อเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง

3.3 พฤติกรรมของมนุษย์ด้านการปกครอง ต้องอาศัยหลักการรู้จักตน โดยฐานะกำลังความรู้ความถนัดความสามารถและคุณธรรมว่ามีเท่าไร แล้วประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมและดำเนินการต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนแก้ไขพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป การรู้จักตนเอง คือ รู้ว่าตนใครมีฐานะสติปัญญา ความรู้ ความสามารถและคุณธรรมเพียงใดไม่สำคัญผิดจากสิ่งที่เป็นจริงเพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงนั้น เพื่อให้มีสติรอบคอบ

ไม่ประมาทหลังเพลอทำสิ่งผิดอันจะนำมาซึ่งการตัดทอนคุณงามความดีที่มีอยู่หรือที่จะมีขึ้น และมีปัญหาคอยแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นให้สำเร็จไปด้วยดี ก็เพื่อประโยชน์แห่งความผาสุกสมควรแก่ผู้ปกครองบ้านเมือง

3.4 พฤติกรรมของมนุษย์ด้านสังคม คือ การแก้ปัญหาพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านสังคม โดยใช้หลักการรู้จักชุมชน คือ การรู้จักถิ่น รู้จักชุมชน รู้จักการอันควรประพฤติปฏิบัติในที่ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ชุมชนนี้ เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ควรต้องพูดอย่างนี้ชุมชนมีระเบียบวินัยมีวัฒนธรรมประเพณีมีความต้องการอย่างนี้ควรเกี่ยวข้องกับควรต้องสงเคราะห์ควรบำเพ็ญประโยชน์ และการรู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มชนว่าดีหรือไม่ดีควรคบหาสมาคมควรเข้าไปอยู่เป็นพวกหรือไม่เมื่ออยู่ในชุมชนหรือที่ประชุมนั้นๆ ควรวางตัวอย่างไรควรทำอะไรควรพูดอย่างไร ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านสังคม คือ เมตตา หมายถึง ความรักและปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข และมีความสำคัญที่คิดจะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งที่มีชีวิต เช่น มนุษย์ หรือแม้กระทั่งต่อหมู่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงให้พ้นจากทุกข์ภัยความเดือดร้อน พฤติกรรมในด้านสังคมจัดปัญหาทางอาชญากรรม และปัญหาสังคมในด้านอื่นๆ ด้วยให้หมดไปจากสังคมปัจจุบัน

5. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยนี้ได้กล่าวถึงเรื่องวิญญาณในพระพุทธศาสนา ในงานวิจัยนี้ยังมีเนื้อหาที่สามารถทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้อีกหลายประเด็นด้วยกัน โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อการวิจัยในอนาคตไว้ ดังนี้

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการศึกษาวิจัยนี้เป็นคงเป็นประโยชน์แก่ทุกส่วนต่อผู้ที่มีความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาเชิงวิเคราะห์การแก้ปัญหาพฤติกรรมของคนในสังคมไทยในปัจจุบันด้วยศีล 5
2. ศึกษาวิธีการปฏิบัติเบญจศีลเบญจธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน
3. หลักสัปปุริสธรรม 7 กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

เรียบ ศรีทอง. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอิร์ดเวลฟ์ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

ขบวน พลตรี. (2530). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

พระภิกษุญาณวชิรญาณ (เมตต์ จิตตชีโว). (2547). *คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 25, 29*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Buddhism and Democracy in Thailand

Sakorn Wattana

Huachiew Chalermprakiet University¹

Buddhism in Thailand has been characterized as a ‘revolutionary’ force, since rationalist Buddhist teachings offer considerable support for progressive and democratic political ideas. The reality, however, is that Thai Buddhism has been captured by the state, and its latent radicalism neutralized. The symbiotic relationship between the state and Sangha has effectively limited Buddhism to the role of legitimating state power, and the universalistic teachings of Buddhism have been subordinated to nationalist ideology. While there is some interest in progressive ideas, overall numbers of monks are falling, and commercialized folk Buddhism has gained the upper hand. Monastic sexual and financial misdeeds are widespread. Thai Buddhism is also highly intolerant of those who deviate from mainstream teachings, making a mockery of ideas of freedom of religion. The Thai state strongly supports a conservative, orthodox and authoritarian mode of Buddhism. Insofar as Thailand has experienced processes of democratic transition and consolidation in recent decades, it has been in spite of the role of Buddhism.

Thai Buddhism offers an interesting example of a religion that enjoys an ambiguous relationship with processes of political liberalization and change. On the one hand, Theravada Buddhism would appear to contain many elements highly compatible with liberal democracy. At the heart of its teachings resides an ethical message based on tolerance and the quest for individual pursuit of moral behaviour and enlightenment. In theory, Buddhism founded by a prince who gave away his worldly goods, rejects hierarchy and promotes ideas of equality.

The core teachings of Buddhism have been overlaid with superstitious accretions, and a widespread preoccupation with accumulating merit. Given that Buddhist ideas are highly abstract, popular forms of the religion tend to focus on images and rituals. As guardians of images and rituals, monks (numbering in the hundreds of thousands) have

assumed considerable importance in Thai society—an importance legitimated by their political functions in relation to the Thai state. Rather than advocating the universalism which some have seen as the essence of Buddhist teaching, most Thai monks and Buddhist thinkers have preferred to espouse a particularistic worldview, placing Thailand at its centre. The result is a captured Buddhism, preoccupied with the preservation of orthodoxy and the maintenance of the established order. While Thailand's politics have been undergoing considerable reform over the past thirty years, Thai Buddhism has ossified and is in urgent need of a thoroughgoing reformation.

Around ninety-five per cent of Thais are Buddhist. Although no Thai constitution has ever specified that Buddhism is actually the state religion, all have stated that the king professes the Buddhist faith. The official Buddhist hierarchy parallels the bureaucratic order, and is intimately tied to the Thai state, for which it performs important functions of legitimation. Numerous political measures over the past two centuries illustrate attempts by the secular authorities to bring Buddhism under state control.

Yet Buddhism's close ties with political authority in Thailand are not those of a 'critical collaborator' (to borrow Cardinal Sin's onetime description of the Philippine Catholic Church). The Thai Sangha (Buddhist order) has long been an uncritical collaborator with the state, legitimating the state without comment and without reproach. As Somboon Suksamran notes, "Despite its esteem and prestige, the Sangha has not been able to exercise its influence over the political authority in return for patronage and protection. In this respect, the Thai monkhood differs greatly from the politically activist Monkhoods of neighbouring Burman and Vietnam, for example, where monks have played an active role both in anti-colonialist nationalist movements and in postcolonial anti-government protests. In Thailand, as in Laos and Cambodia, the Sangha has regularly been enlisted by the state to mobilize Buddhism as a legitimating force for the task of nation building. Understanding the special relationship between the Buddhist and political orders in Thailand requires some familiarity with Thai historiography. Thailand is generally considered 'unique' in Southeast Asia, in that it was never formally colonized by western powers. Most scholars, both Thai and non-Thai, have seen Thailand's non-colonization as a blessing made possible by the diplomatic skills of Siam's nineteenth-century kings. More critical

scholars, led by Benedict Anderson, have suggested that Siam was in fact informally colonized, that the lack of a colonial experience inhibited the emergence of a genuine nationalist movement in the country, and this led in turn to an immature and unstable political order. Anderson suggests that the kind of modernization carried out by the Chakri kings was analogous to that pursued by colonial governors under formal imperialism. In this sense, the incorporation of the Buddhist Sangha into a political order organized along principles of internal colonialism is an important element of the legacy of the absolute monarchy. A new political order was ushered in by the 1932 events which ended the absolute monarchy, but the country was left with a ‘modernized’ (in other words, a subordinated and captured) Buddhist Sangha. From 1932 to 1973, Thailand alternated between long spells of military rule and brief outbursts of electoral politics, in a political order dominated by uniformed and civilian bureaucrats. 1973 saw a popular uprising against the military dictatorship of the time and, although the nascent radical student movement was violently repressed three years later, the Thai political order had been permanently changed. Thai politics saw major challenges to authoritarianism in the 1970s, symbolized most explicitly by the student-led mass movement of October 1973, which culminated in the ouster of a military government and the beginning of a more open period of politics. Following the repressive bloodshed of October 1976, the 1980s and 1990s saw the gradual institutionalization of electoral politics-despite such setbacks as the 1991 military coup and the 1992 shooting dead of pro-democracy demonstrators. Thai Buddhism remains to a significant extent enmeshed in an earlier set of political structures, immune from the emergence of much more plural and liberal politics since the 1970s. This reflects the role of the Buddhist order as the handmaiden of the Thai state.

Despite the elaborate formal structures of the Thai Sangha, the institution is not nearly so monolithic as it might first appear. In practice, individual monks and abbots have considerable freedom of operation. By no means all monks are state-oriented: significant proportions are society-oriented activists, working in fields such as community development, traditional medicine, conservation and moral education. There is also a strong tradition of forest monks, dedicated to meditation and eschewing the trappings

of modernity.

Yet as a whole, the Thai Buddhist Sangha has proved incapable of responding effectively to the changing nature of Thailand's society and economy.

The general direction of Thai politics from 1973 onwards was towards greater pluralism and liberalism, but Buddhist thinking played a surprisingly small role in these developments, most of which occurred with little input from the orthodox Sangha. Certainly, monks were not permitted to participate in radical protests or overt criticism of the political order—when a few tried, they were excoriated by the authorities. By contrast, monastic support for conservative causes went unchallenged, most notoriously when the outspoken right-wing monk Kittiwutto declared that 'killing communists is not a sin'. This position reflected the extent to which Buddhist monks were themselves part of the military-bureaucratic establishment. Anything that undermined the dominance of the existing order would eventually lead to a questioning of the position of the Sangha, and especially the privileged position of senior monks within the Sangha, who formed an unaccountable gerontocracy.

The Sangha faced numerous financial and other scandals in the 1980s and 1990s, ranging from a scam concerning royal decorations (temple benefactors who gave substantial donations were able to receive royal decorations, but in practice some monks were amenable to nominating people for less than the going rate) to sexual scandals involving the 'superstar' monk Phra Yantra, a charismatic preacher who fell from grace in 1995 and eventually fled to the United States. The overall picture was one of an ill-disciplined Sangha, singularly failing to renew itself and reinvigorate Thai Buddhism. It was also a Sangha ill-equipped to flourish in a more open political order, with a broader civil society. Much of the community role previously assumed by monks was now assumed by a range of governmental and non-governmental organizations, while a vociferous mass media scrutinized the affairs of temples much more closely than before.

In earlier centuries and decades, temples had offered an attractive opportunity to young men, especially those from poor backgrounds. Through the monastic system, men could gain a free education and a good standard of living. It is no secret that Thai monks, though theoretically forbidden to handle cash, actually receive significant incomes

from the services they offer (ranging from blessing people, houses, cars and shops to suggesting numbers likely to win the lottery, and selling holy amulets). This income is crucial as an incentive for monastic recruitment, but can also serve to distort the priorities and activities of monks, contributing to widespread disciplinary lapses. In 2000, a television station screened footage of a monk ‘dressed in a military uniform with girls on his arm, driving a luxury Mercedes-Benz and residing in a house’. In 2001, Manop Polparin of the government’s Religious Affairs Department declared that as many as one in ten Thai monks and novices were drug addicts—a problem most abbots sought to deny existed.⁹ By the beginning of the twenty-first century, the numbers of monks in Thai temples had slumped alarmingly; many rural temples had only one or two permanent resident monks, increased by a small number of temporary ordinees during the rainy season. Young men in rural areas had a range of other options apart from entering the monkhood, especially the opportunity to work in Bangkok in the industrial or service sectors. Education could be gained through other routes, too, and monastic qualifications-based largely on memorizing Pali texts—were declining in attractiveness to employers. At the same time, the decline in permanent populations of lay villagers undermined the viability of rural temples. Because Thai temples rely on local villagers to feed their monks, villagers whose populations are depleted by large number of people working away from home find it difficult to support sizeable monastic communities. The central Sangha does not fund or subsidize rural temples, and there are huge disparities in income between rural temples and the major urban temples, especially those in Bangkok. The main difference between Theravada Buddhism and other major world religions is the very high ratio of ordained to lay participants; maintaining this ratio is possible in relatively affluent and pious communities, but becomes increasingly difficult when levels of affluence or religiosity decline. Scandals involving the Sangha have undermined public confidence and reduced levels of religious participation. Thus orthodox Theravada Buddhism is coming under sustained pressure, a pressure which ill equips it to form the basis of a religious, national or collective identity for Thai people.

The loud criticisms of the Thai Buddhist order currently being voiced contribute to a defensive, siege mentality among the Sangha leadership. Well-known historian Nithi

Aeusriwongse has argued that the Sangha is in dire need of extensive structural reform. He has called for a return to the traditional status of temples as educational centres for the community, run with the active participation of local people. In other words, he argues that Buddhism in Thailand can only be revitalized by severing the intimate bonds between Sangha and state created during the reign of King Chulalongkorn (1868-1910), when Buddhism was bureaucratized and thoroughly subordinated to the nation-building project of the state. However, no recent Thai government has shown any enthusiasm for legislative reform of the Sangha through repeal of the 1962 Sangha Act. Any such reform would trigger a backlash from conservative forces, which would denounce changes as politically motivated attempts to undermine one of the nation's highest institutions.

Reference

- Aesurivongse, N. (1993). *Anakhot khong onkonsong' The Future of the Sangha Organisation*, in Nithi Aesurivongse et al., *Mong anakhot: botwikhro phua praplian thittang sangkhom Thai Looking to the Future: Analytical Essays to Change the Direction of Thai Society*. Bangkok: Munithi Phumipnaya.
- Benedict R.O'G. Anderson. (1978). *Studies of the Thai State: The State of Thai Studies*, in Eliezer B. Ayal (ed), *The Study of Thailand*, Athens. OH: Ohio Center for International Studies, Southeast Asia Program.
- Best known as the ruler depicted in 'The king and I', Rama IV, or King Mongkut, spent a lengthy period in the monkhood before ascending to the throne, and established a new, stricter Buddhist sect.
- Buddhist Leaders Face Major Crisis of Faith. *The Nation*, 27 October 2000.
- Charles F. Keyes. (1989). Buddhist Politics and Their Revolutionary Origins in Thailand. *International Political Science Review*, 10(2).
- Ekachai, S. (2001). *The Booze is Part of General Decline*. Bangkok Post, 29 March 2001.
- For the best overview. (1981). *Thai politics from the 1930s to the 1970s*, see John L.S. Girling, *Thailand: Society and Politics*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

For the most detailed examination, see J.L. Taylor. (1993). *Forest Monks and the Nation-State*.

Singapore: ISEAS.

Ian Haris. (1999). *Buddhism and Politics in Asia: The Textual and Historical Roots*, in Ian Harris (ed), *Buddhism and Politics in Twentieth Century Asia*. London: Continuum.

Larry Diamond. (1993). *Political Culture and Democracy*, in Larry Diamond (ed), *Political Culture and Democracy in Developing Countries*. Boulder, CO: Lynne Rienner.

Peter Jackson. (1989). *Buddhism, Legitimation and Conflict: The Political Functions of Urban Thai Buddhism*. Singapore: ISEAS.

Suksamran, S. (1993). *Buddhism and Political Legitimacy*, Chulalongkorn University Research Report Series No. 2. Bangkok: Chulalongkorn University.

Suwanna Satha-anad. (1995). Chulalongkorn University, Interview.

Peace in Buddhism

Phramaha Toem Sompakdee

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Buddhism derives from the Buddha's enlightening of the natural truth. Buddha's enlightening made him attain purity, light and peacefulness; and it was getting rid of all defilements that caused sufferings and chaos to oneself and others. Then it led to establishing of Buddhism, the way of good, happy and peaceful life.

Buddhism accepts nonviolent deeds; according to the Buddha's saying, "Nonviolence is the happiness in the world". Buddhism does not support all kinds of killings and harming other people. Therefore, the Five Precepts are presented as the fundamental rule for the Buddhist. Also, Buddhism teaches loving kindness and tolerance, which is the universal ethics for peace.

Buddhism realized the importance of peace. The Buddhists are taught, "There is no bliss higher than peace". This religion requests people to study the concept of peace as it mentions that "It is peace that must be studied by all". Buddhism vehemently teaches peace in many spheres such as political, economical and education. In the history, there is no war in the name of Buddhism at all because this religion believes in peace and harmony. Buddhism is widely known as the religion of peace.

Buddhists believe that the Buddha (meaning "the awakened") awakened to the laws of the universe, which are said to be operating eternally, whether the Buddha discovered them or not. The most fundamental among these laws is the law of karma, or, in Buddhist terminology, dependent origination, which explains the genuine condition of things that exist in the universe. In its simplest straightforward form, dependent origination claims that anything (including sentient and insentient beings) can only exist in relation to everything else; if the causes of its existence disappear, then it ceases to exist. Nothing can exist on its own and everything is dependent on other things. All elements, all entities, all phenomena are thus related directly and indirectly to one

another in the universe. Any change in this huge interconnected compound of existence would definitely, eventually exerts influence on everything else. Derived from the principle of dependent origination is the Buddhist view of the cosmic world and the human being.

At the macro level, the universe is represented and seen from a Buddhist viewpoint as a network of jewels, an interconnected and interdependent web of nodes, each of which simultaneously reflects all other hundreds of thousands of nodes in the web. All other nodes would simultaneously reflect this specific node. This network is named “the Indra’s Net” in the Avatamsaka Sutra. Each node can contain another web-like universe within itself and so forth with an infinite number of webs, i.e. universes. In this vast, endless cosmos, everything is still interrelated even in the most remote sense. According to the Buddhist beliefs, many of us cannot see or be aware of this relatedness as we are confined by all sorts of limitations due to our past experiences and actions. Yet the connections are always there.

Down to the micro level, the human being is viewed as a string of processes governed by the principle of dependent origination. Since everything within a human being (including physicality and thoughts) depends on other things to exist, nothing within this human being is genuinely independent (autonomous). This doctrine of no-self (Pali: anatta; Skt. anatman), however, does not rule out the existence of temporary aggregates capable of responding to environmental stimuli, i.e., our body and mind. Also, it recognizes the diversity among all beings and the uniqueness of each since each being undergoes constant changes while responding and reacting in its own way to all other beings and things around. The ever-changing quality in any beings denotes a vast capacity for change and development possible in either directions, for better or worse. Yet the potentials to transform the status quo are always looming in the horizon.

The principle of dependent origination and the Buddhist view of the universe and the human beings undergird an imperative for people who realize the interdependent nature of their existence and the interconnection among all things — they would develop a strong sense of responsibility for their own behaviors, as well as appreciation and empathy for others. It is from this realization of the true nature of existence that non-harming, compassionate, altruistic action would arise. In the openings of many sutras,

the Buddha, the one who awakened to the cosmic reality, is described as naturally expounding four basic mental faculties (Brahmaviharas, “Divine Abidings”; also named appamanacetovimutti, “immeasurable deliverance of mind”): loving-kindness (metta), compassion (karuna), sympathetic joy (mudita), and equanimity (upekkha). The Buddha teaches that these four mental faculties, together with the Four Noble Truths, are to be cultivated by all bhikkhus (Skt. bhiksus) and later all Buddhists through reflecting upon the sentient beings of infinite numbers who are on their way to become a buddha. Yet the altruistic mental faculties are combined with the wisdom developed along with the gradually deepening reflection. This is the guiding principle of all Buddhist practices – the middle way. Through these mindful actions conducted with moderation can an ideal Buddhist state of existence come true—living in harmony with everything (sentient or non-sentient) in the universe.

This Buddhist way of looking at the world comes, in the opinion of Johan Galtung⁷, a Norwegian peace studies pioneer, closest to the one dynamic, complex peace theory he proposes, in which the world is “precisely a process based on diversity in symbiotic (mutually influential) interaction.” In this world of multi-leveled plurality, according to Galtung, peace is not a stable, end state but a more interactive process of a series of changing and balancing acts, an on-going dialectic between our actions and the world. This contingent view of peace, as shared by many peace scholars and activists in the field, is similar to what Buddhist perceives peace to be. In fact, the complexity and the collectiveness in causes leading to peace or war have long been recognized in the morphological construction of those words. According to Sanskrit dictionaries, the words *samnipata*, *samgri*, and *samgama*, all refer to the concept of peace. These words share the root *samvii* meaning people do things together, which is also shared by the Sanskrit word referring to war (*samit*). On the basis of this morphological derivation, both peace and war are produced by the collective, rather than individuals. No single nor simple explanation of what builds peace or create war would suffice.

The view of peace as a collective product is well in line with the Buddhist worldview based on the principle of dependent origination which emphasizes the mutual influence of all the elements involved in any situation. With this interdependent frame of reference,

Buddhists would prefer a holistic view of peace, instead of peace in separate contexts such as schools, families, or the environment. This is again very close to what many peace studies scholars have advocated as the ultimate vision of peace. From the holistic perspective, the connection between the concept of negative and positive peace becomes clear and imperative in the light of the Buddhist law of nature, dependent origination. Absence of war and direct violence only constitutes a temporary peace if there is no justice present in the socio-economic international structure. The injustice and the violence causing suffering in every other node in the web of existence would inevitably and eventually weigh the negative peace away. Though the negative peace is only temporary, unstable and fragile, it is absolutely indispensable on the way to the positive peace. Since each human being and each level of systems are interconnected, to create a positive peace compels efforts of everyone at every level of human structures. The Buddhist view of the interconnected world demands that the ideal of world peace is less rhetoric at the negotiation tables among some “superpowers” in the international level than starting a personal transformation of one’s daily living. And this peacemaking effort is a continued striving at the every very moment because of the dynamic, constant changing nature of all the possible causal forces in this world.

Reference

- Boulding, Elise. (2000). *Cultures of Peace: The Hidden Side of History*. Syracuse, NY: Syracuse University press.
- Buddharakkhita, A. (1985). *The Dhammapada: The Buddha’s Path of Wisdom*. Kandy: Buddhist Publication Society.
- Brock-Utne, Birgit. (1997). “*Linking the Micro and Macro in Peace and Development Studies*. In Jennifer Turpin and Lester R. Kurtz, eds., *The Web of Violence: From Interpersonal to Global* (pp. 149-160). Urbana: University of Illinois press.
- Galtung, Johan. (1993). *Buddhism: A Quest for Unity and Peace*. Honolulu: Dae Won Sa Buddhist Temple.

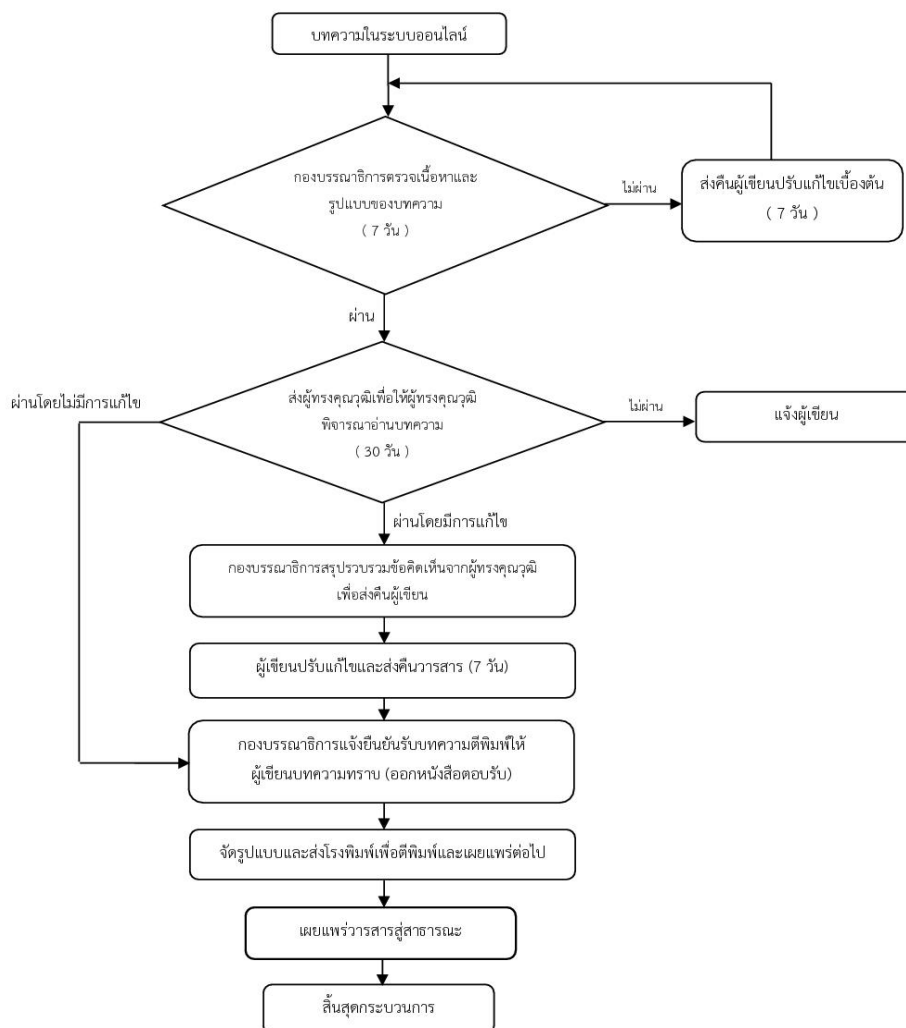

- Hirakawa, Akira. (1997). *Bukkyo kanbon daijiten (Buddhist Chinese-Sanskrit Dictionary)*. Tokyo: The Reiyukai.
- Taisho shinshu Daizokyo. (1922). *The Tripitaka, new compilation of the Taisho era. Vol. 9*. Tokyo: Shinbunho.
- Turpin, Jennifer, and Lester R. Kurtz. (1997). *The Web of Violence: From Interpersonal to Global*. Urbana: University of Illinois press.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อาคารเทพ พงษ์พานิช ตำบลหนองหาร อำเภอ
สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290 โทรศัพท์ 0-5387-5540

e-mail: sasjournal.mju@gmail.com

1. รศ.ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี 081-8840066
2. อาจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ 093-2419191
3. นางนิตยา ไพยารมณ 081-8850800

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้นและผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ต้องส่งผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: <http://journal.mju.ac.th/index.php/jas> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ก่อนตีพิมพ์โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind Peer Review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และให้มีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ

1. วัตถุประสงค์ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. ผลการวิจัยพบว่า ควรประกอบด้วย ผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
3. คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรมรายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมา เพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบเนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA

1. หนังสือ

1.1 หนังสือ

(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่ย่อ (ถ้ามี))

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามและผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ฝาเจริญ, 2550 : 10)

(Phacharuen, 2001 : 10)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ฝาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2551 : 11-12)

(Phacharuen and Phromkun, 2008 : 11-12)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ฝาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และเฉลิมชัย ปัญญาดี, 2558 : 80)

(Phacharuen, Phromkun and Panyadee, 2015 : 80)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ฝาเจริญ และคณะ, 2551 : 5)

(Phacharuen, et al., 2008 : 5)

1.2 วารสาร

(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่ย่อ (ถ้ามี))

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามและผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ฝาเจริญ, 2550 : 10)

(Phacharuen, 2001 : 10)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2551 : 11-12)

(Phacharuen and Phromkun, 2008 : 11-12)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และเฉลิมชัย ปัญญาดี, 2558 : 80)

(Phacharuen, Phromkun and Panyadee, 2015 : 80)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และคณะ, 2551 : 5)

(Phacharuen, et al., 2008 : 5)

1.3 วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าอ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามและผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, 2550 : 10)

(Phacharuen, 2001 : 10)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2551 : 11-12)

(Phacharuen and Phromkun, 2008 : 11-12)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และเฉลิมชัย ปัญญาดี, 2558 : 80)

(Phacharuen, Phromkun and Panyadee, 2015 : 80)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และคณะ, 2551 : 5)

(Phacharuen, et al., 2008 : 5)

1.4 สัมภาษณ์

(ผู้แต่ง, วันที่สัมภาษณ์)

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ระบุชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ), 1 สิงหาคม 2550)

(Winit Phacharuen, Interview, August 1 2007)

1.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้าที่ย่อ (ถ้ามี))

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามและผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, 2550 : 10)

(Phacharuen, 2001 : 10)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2551 : 11-12)

(Phacharuen and Phromkun, 2008 : 11-12)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และเฉลิมชัย ปัญญาดี, 2558 : 80)

(Phacharuen, Phromkun and Panyadee, 2015 : 80)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and

others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ และคณะ, 2551 : 5)

(Phacharuen, et al., 2008 : 5)

การเขียนบรรณานุกรม

1. หนังสือ:

ชื่อ-นามสกุล, อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี))./ เมืองที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York :Harper and Row Publishers.

2. วารสาร:

ชื่อ-นามสกุล, อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

Prescott, S. G. (2015). Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?.

Journal of Microbiology & Biology Education, 16(2), 298.

3. วิทยานิพนธ์/ดุขฎิณิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุล, อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ระดับวิทยานิพนธ์./ ชื่อคณะ./ ชื่อ

มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

Phrachanna Bhaddharakhito. (2015). An Analytical Study of Morality in Cambodian

Traditional Wedding at Chamnomkuet Village, Chamnom Sub-district, Mongkolborei

District, BanteayMeanchey Province Based on Buddhist Principle. *Master of arts*.

Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

4. สัมภาษณ์:

ชื่อ นามสกุล, อักษรย่อชื่อ./ (วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์)./ ตำแหน่ง(ถ้ามี)./ สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง:

Winit Phacharuen. (10 May 2013). Voice-Rector. Interview.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ชื่อ-นามสกุล, อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ชื่อเว็บไซต์./ (วัน เดือน ปีที่สืบค้น).

ตัวอย่าง:

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). *Positive Effect of Probiotic Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model*. <http://www.jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7o.xsgm-live-03> (Accessed 12 February 2014).

ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารวิทยาลัยบริหารศาสตร์” วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อากาศเทพ พงษ์พานิช ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์ 0-5387-5540 โทรสาร 0-5387-5540

web site: <http://journal.mju.ac.th/index.php/jas>

e-mail: sasjournal.mju@gmail.com

1. รศ.ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี 081-8840066
2. อาจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ 093-2419191
3. นางนิตยา ไพยารมณ 081-8850800

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

